

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:

Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu

Apare în fiecare Duminică

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Măcelarilor nr. 21).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Alegerile în comitate.

(R. Ș.) Săptămâna pe care o încheiem, a fost de mare însemnătate pentru viața noastră națională. În decursul ei s'au făcut alegerile comitatense la cari au luat parte și Români.

În cele mai multe locuri au și luptat vitejește, încât s'au ales cei mai de frunte naționaliști.

Durere însă că s'au găsit și *Români slabi*, cari s'au făcut unealta stăpânirii ungurești, adică de aceia, cari au votat după porunca solgăbiraelor.

Noi 'i-am arătat în foaia noastră, ca întreaga obște românească să-și cunoască și să-și însemne între cei încărați cu păcate neiertate.

Cel mai mare rău este însă, că în unele locuri s'au ales slujbași, mai ales notari, cari deși sunt Români, în casa comitatului nici-odată nu apără drepturile românești: parte pentru-că nu au destul curaj să se împotrivescă poruncii fișpanilor, parte că nu au nici iubire pentru neamul lor.

Alegerea unor astfel de Români este mai păgubitoare, decât dacă solgăbiraiele ar alege cu puterea gendarmilor pe cei mai prăpădiți Ungurași ori Jidănași.

Eată de ce: când acestia în casa comitatului votează cu fișpanul, deci cu stăpânirea, n'am putea simți rușinea pe care o simțim când se întâmplă, ca Români să voteze — ca la Lugoj — împotriva Românilor, să voteze adică aruncuri pe biata țărânie și de altmintreli până în gât înglodată în dări de tot felul.

Ear' aruncuri — ori mai bine *biruri noue* — mai ales în anul acesta o să ceară stăpânirea. Ungurii serbează adică *milleniul*, mii de ani de când ca horde sălbatece au năvălit sub conducerea lui Árpád peste aceste ținuturi. Sărbarea va mistui milioane, ear' bani Ungurii numai așa pot să aibă, dacă vor scoate de pe comitate. Se știe însă, că în Ardeal și Bănat, ba chiar într'o mare parte a Țerii-Ungurești, Unguri numai de prăsilă sunt, mulțimea mare a locuitorilor din comitat sunt Români, Sârbi și Slovaci. Prin fișpani însă, ori mai bine: prin voturile congregațiilor, stăpânirea poate să stoarcă bani și de pe la comitatele neungurești. Unde nemaghiarii nu se vor

fi îngrijit ca în congregațiile ei să fie mai mulți decât Ungurii, acolo nici vorbă, fișpanul cu mulțimea de slujbași supuși lui, o să voteze arunc, ear' sârmanul popor va trebui să plătească, altmintreli 'i-se va vinde și perina de sub căpătâiu.

Eată de ce este de mare însemnătate chipul cum se vor fi petrecut în săptămâna trecută alegerile.

Dacă Români se vor fi purtat în toate părțile bine, dacă ei vor fi mers mulți la votare și vor fi ales numai Români de treabă, bărbați cu durere pentru popor, fișpanilor le va merge mai greu cu *birurile noue*.

Dacă se vor fi lăsat ca solgăbiraiele și gendarmii să facă ce voesc cu ei, ori vor fi ales *Români slabi* și slujbași cari chiar de 'și-ar iubi ferbinte neamul, nu îndrănesc să facă împotriva mai marilor lor Unguri, atunci fișpanii vor fi tot mai îndrăzneți față de Români, după-cum și stăpânirea din Budapesta tot mai tare ne va prigoni și va căuta să făurească legi, prin cari în a doua mie de ani ce începe în primăvara viitoare, să ne facă pe toți Unguri. Căci acesta este visul tuturor guvernelor ungurești.

Noi, tocmai de aceea să fim cu ochii în patru. Aleșilor noștri în congregație poruncă națională să le dăm, să lupte până la cea din urmă picătură de sânge. E în joc cinstea neamului nostru și întrebarea se pune nu că luăm oare și noi parte la sărbarea pe care o pregătesc Ungurii, ci că lăsa ne-vom oare să fim despoiați de legea noastră strămoșească, de dulcea noastră limbă?

Ne mângâie de altfel mult faptul, că vedem cum chiar în popor, între săteni, s'a și dat răspuns la această întrebare.

Astfel mai mulți țărani bravi, în frunte cu moș Herlea din *Vinerea*, văzând că domni de Unguri dela comitat au votat arunc pentru milleniu, au trimis ministrului treburilor din lăuntru al țerii o hârtie, în care cu vorbe alese dar' țepene se ridică împotriva faptului, ca un comitat atât de românesc cum este cel al *Hunedoarei*, să dea bani și pentru sărbători ungurești, cu cari noi Români n'avem nici în clin nici în mână.

Bravii români mai cer apoi, ca slujbașii statului și ai comitatului să-și vadă de treburi, căci de aceea sunt

plătiți ear' nu să-și peardă vremea născocind fel și fel de lucruri, prin cari să ridice strălucirea milleniului. Cer în aceeași vreme, ca stăpânirea să nimicească hotărârea luată de congregație cu privire la aruncul pentru milleniu și să introducă o politică dreaptă, care să nu facă deosebire între Unguri și celelalte neamuri, ci tuturor de o potrivă să le fie drepturile, după-cum nici la împlinirea datoriilor nimic nu li-se iartă ori scade Românilor.

Nu putem îndestul să lăudăm aceasta faptă a Românilor din *Vinerea* și se îndemnăm și pe cealalți frați, ca pretutindeni așa să facă. Cine este în casa comitatului să-și facă datoria acolo, ear' sătenii să se adune și ei și mii de asemenea protestări să facă.

Numai așa Ungurii vor simți că mai trăiesc și alte neamuri decât ei, în această țară. Și numai simțind tăria noastră, ei se vor obicinui să ne cinstească și să se gândească bine înainte de a începe ceva împotriva noastră.

Lupta ce a început deci în comitate, trebuie dusă înainte cu puteri îndoite.

Tinerimea

română, sârbă și slovacă.

Sâmbătă la 2 Noembrie, tinerimea română, sârbă și slovacă dela școalele înalte din Budapesta s'a întrunit în sala hotelului „Național“, unde s'a ținut *congresul naționalităților* (pe Vátzi-utca) și a ținut o seară de cunoștință și înfrățire.

Cu acest privilegiu s'a trimis dlui preșident Dr. Ioan Rațiu următoarea telegramă:

Tinerimea universitară budapestană a naționalităților înfrățite din incidentul serii de cunoștință, ținută Sâmbătă, vă salută cu entuziasm ca pe luptătorii însufleșiți și devotați ai naționalităților apăsate. Rezoluți stați și neclintți în apărarea și eluțarea libertății noastre naționale, dar' și în fața celor mai aspre atacuri. Dorim izbândă cauzei noastre prin prețioasa d-voastră conlucrare.

Pentru tinerimea aliată:

Dr. Pavlovič, Iuliu Maniu, Bazovsky.

Legile noue

și
Dări noue.

Legile noue se vede că au nevoie să fie într'una cârpite. Nu e mirare, când se știe graba „patriotică“, cu care au fost făcute. Astfel ministrul din lăuntru eară a mai dat o ordonanță cătră toate congregațiunile comitatense. Spune anume, că la caz dacă undeva conducătorul matriculelor și locoțiitorul seu vor fi împedcați să-și facă slujba, fișpanul să aibă drept a numi ca locoțiitor pe conducătorul de matricule din alt comitat. Ordinul ministerial nu spune însă ce se face, dacă vr'un matriculant nu ar voi să primească să înlocuească pe altul? Al doilea ordin este îngreunător pentru cetățeni. *Li-se mai pune biruri.* Astfel se ordonă timbru de 50 cr. pe cererile de dispensație și alți 50 cr. pe procesul verbal când se publică dispensația (la vestire). Va să zică abia după o lună, vin și ordinațiuni, prin cari se înmulțesc dările, căci timbrele ce sânt și ele, dacă nu biruri, numai că nu sânt votate de Dietă!

Năcazuri pe la sate.

Lăpușnic, 16 Octomvrie st. v. 1895

Școala noastră veche de atâția ani, abia mai stă fără proptelă, și e lipsită aproape de toate cele trebuincioase pentru învățământ. Salarul învățătoresc, care cu mari jertfe 'l-am ridicat la minimul de 300 fl. prescriș de lege, numai să nu perdem școala și cu ea ce avem mai scump al națiunii, limba dulce românească, prin unele uneltiri secrete a fost licitat, numai și numai ca să poată funcționa ca învățător un favorit normalist, ear' preotul și primarul să fie scutiți de rapartție după darea salariului învățătoresc în sume de câte 15—20 fl. (Să le fie rușine! Red. „Foi Poporului.“) Ear' apoi de altă parte pe calea aceasta să detragă din vaza și prosperarea școalei proprii în favoarea școalei comunale ce e acum la noi în fașe. Trei familii ungurești anul trecut au

adus un învățător, care prin ajutorul neașilor patrioți a venat 12 copii români cătră cei 3 ungurași și așa a ținut prelegeri cu 15 școlari, ademenindu-'i cu momeli. În anul acesta cu părere de rău trebuie să mărturisesc tristul adevăr, că școala ungurească s'a început înainte de a noastră tot cu atâția copii. Acum avem privilegiul de a ne strica auzul acesti nevinovați copii români cu câte un „io reggelt“, „io nopot“, căci atât de tare s'a făcut progresul cu Românașii nostri. E trist dar' rușinos și pentru părinții, cari pentru niște toloboni (pantaloni) de parchet astel năcăjesc copșii lor, și dau ansă la noue sarcini asupra vecinilor și fraților lor prin neștiința lor. Dar' rușinea rămâne și asupra celor-ce nu arată destulă tărie în fața acestui pericol. Așa stând lucrurile în comuna noastră, sântem amenințați azi-mâne cu o școală comunală în toată forma.

Noi opincarii români avem proverbul: „Dela cap să impute peștele“. Acest proverb se poate aplica și la noi. Preotul nostru Sujága Jóska și cu primarul Gosztájé Miklós ca capi ai comunei, într'adevăr prea puțin interes desvoaltă în fața acestei mari primejdii. Ba cel din urmă s'a făcut și unealtă prielnică Ungurașilor, rugând el pe copșii români, cari au fost la școala cea ungurească să o cerceteze și în viitor tot cu acea regularitate și punctualitate, ca în trecut. Vezi interes din desinteres! Bravo, birșule Miklós!!! Apoi părintele Jóska mândindu-'și mâinile cu arginții statului e silit să lucre contra conștientei sale de preot român, contribuind astfel nu la înflorirea și prosperarea acestora, ci la înființarea școalei de stat și a acestei înfloriri.

Opinca.

Din Turda.

Primim următoarele:

Turda, Noemvrie.

Condamnări. — Dela comitat. — Români slabi. — La luptă.

Tinerii din Turda și jur, judecați în 15 Maiu a. c. pentru aderență, încă nici nu 'și-au implinit cu toții pedepsele, ci unii sânt încă la închisoare, pe când alții încă nici n'au fost citați; și eată în 18 Oct. se țină altă pertractare finală în contra alor 3 din acestia și anume în contra lui Nicolae Rus și Teodor Trombițaș din Poiana și a lui Iuliu Petricaș din Ghiriș-St.-Crai.

Acușați au fost pentru agitare și opoziție în contra autorității.

Fapta punibilă o află într'aceea, că cu ocaziunea când mergeau martirii nostri cătră Cluj la procesul Memorandului, domnii acestia la provocarea gendarmilor nu au voit să împărtășie poporul adunat la gara din Ghiriș, ci le-au răspuns acestora: „Nu noi am adunat poporul acesta aici și prin urmare nu avem nici dreptul să-l minăm de aici, d-voastră sânteți susținătorii ordinii, alungați-'i dară d-voastră“.

Pentru aceasta, ca pe unii oponenti și conducători de popor, gendarmii atunci numai decât 'i-au legat în fiară 'i-au arestat și dat pe mâna tribunalului reg., care acum la ziua sus amintită 'i-a și judecat și încă pe Nicolae Rus, la 3 luni închisoare de stat și 100 fl. amendă ear' pe Teodor Trombițaș, la 8 zile areșt și pe ambii la purtarea șpeseilor. Petricaș fiind chiar la închisoare pentru judecata din Maiu, va fi citat la o altă pertractare nouă.

Bietul Rus, pedeapsa dictată în Maiu a trebuit să 'și-o plătească în bani — având ceva avere — acuma pe lângă închisoare 'l-a judecat și la amendă în bani. Vreau să-l chiar nimicească.

La congregațiunea comitatensă din 23 Oct. au luat parte, mai mulți ca de regulă și membrii români. În contra propunerii congregațiunii comitatului Csanád, de a se pface toate școalele în școale de stat, au vorbit afară de Români și câțiva romano-catolici, dar' la votare totuși au rămas în minoritate, pentru-că pe lângă Cotișel, Pașca, și alții precum pretori și oficiali români, au măr votat cu rgen și părintele Teuțan din Agriș, care spre rușinea statului preoțesc se vede că s'a făcut unealta cutărui notarș.

(Să-'i fie rușine, nemernicului! Red. „Trib.“)

În 11 Nov. se vor alege membrii pentru congregațiunea comitatensă în locul celor sortiți și respective morți. Deci fie cu cea mai mare atențiune atât preoții cât și inteligența din comitatul nostru, ca „toți alegătorii să se presente la urnă și să voteze numai pentru Români“.

Instrueze poporul a nu fi sedus și înfricat de instrumentele celor dela putere, ci să asculte de conducătorii sei, cari luptă pentru binele lui.

FOIA.

Poesii populare.

Din Băița, (comit. Hunedoarei.)

Culeșe de Iuliu Popescu.

Frunză verde rojmarin,
M'a lovit un dor prin stn.
Un dor mare ce-mi șoptește
Că lelița mea jelște,
Așa-mi vine a mă duce
Să-'i sărut gurița dulce,
Așa-mi vine ca să sbor
Să-'i cânt doina cea de dor,
Și să-'i spun să nu jelească,
Nu jelească pătimească,
De suspine jelitoare
Și de lacrimi arzătoare,
Căci își perde florile,
Florile, odorile.

Din Sarazani.

Culeșe de Iosif Olariu.

Bate vântul suflă rece
Mă uit la vară cum trece,
Dar' vine toamna ploioasă
Și mândruța-i mândruasă,
Ea s'a mândruțat pe mine
Că n'am sărutat-o bine,
Astă-vară în grădină
Stând de vorbă prinși de mână.
La mândruța în grădină

Mândra cu cojocul vechiu
La gură-i toată curechiu.
Dar' mândra cu cisme noi
Vine seara pe la noi
Și-mi dă zahar de mâncat
Și buze de sărutat.

Mă dusei să string la fân
Cu dorul mândruți 'n stn,
Strinsei două-trei poșoane
Dorul mândrii mă doboare

Mă lăsați dragă de strins
Și mă apucați de plâns!

Eu pe deal, badea pe vale
Știe-'l dracul ce gând are,
Are gând să mă iubească,
Ori doară să mă cârnească.

Frunză verde de alună
Trece voinicul pe lună
Și codrul voios răsună,
Trece badea hăulind
Pe cărare pogorînd
În frunză de teiu pocnind,
Dar' pe urma lui călare
Vine-o mândră fată mare
Gătita de măritare,
Dar' fetița-i amărită
Că-i nevastă despărțită!

Pe de-o lătore de sat
Merge-un păun rotunzat
Dar' nu-i păun rătunzat
Ci-i bădița mort de beat

Numai în unire și luptând cu toții vom pute ajunge la scop, vom avea mai mulți membri în congregațiune și astfel ne vom mai pute eluipa unele drepturi sau cel puțin vom pute împedeca multele abusuri, ce zilnic se comit spre dauna noastră.

Dar' să se bage de seamă și la aceea, ca să nu se aleagă notarii ori alți oficiali, pentru-că acestia, chiar și în contra voinței și convingerii lor, trebuie să țină cu cei dela putere, așadar' să se aleagă numai oameni independenți și oameni activi. I. C.

Lupta în comitate.

Alegeri la Bata.

(Comitatul Caraș-Severin, cercul Murăș).

S'au ales Barabás Döme, not. matriculant de stat în Bata, Veinczerl Gyula, not. cerc. în Zabalt și Pehtl Adám, preot rom.-cat. în Bilciu; candidați români au fost: Terentie Petrovici, din Țiela; Ambrosie Popescu din Zabalt; Ioan Havan, din Lalasint și Teodor Gherba, comerciant român. Din 14 comune curat românești au votat 95 de alegători din vre-o 300. Causa, că n'a reușit nici un candidat român e nepăsarea preoțimii și învățătorimii, — care șede după cuptor s'au nenesfîindu-se de vița sa românească, votează la comandă.

Despre ziua alegerii n'a știut nici chiar antistiile pe bună cale numai și numai cei mai devotați aderenți și oficianți intimi ai stăpînirii.

Din lista alegătorilor sînt scoși cei mai fruntași alegători dietalii; așa încât în comune cu câte 1300—1400 suflete abia vor fi avînd dela 12—20 alegători înscriși. Publicațiunile de alegere se acață în casa comunală într'un loc unde să voești nu dai de ele. Când o cere cineva, notarul matriculant, sau zimbește, vezi Doamne oficiant de stat, zice, că are ore oficioase, te îndrumă afară din casa comunală, fie el venetic ales ori ne ales. Cercul Bata este curat românesc și totuși nu s'a ales nici un membru român la municipiu ca dl Barabás Döme, Român pe hârtie și notar și matriculant numai cât vorbește românește. Pehtl Adam, preot rom.-catolic la Români de ritul latin (șocați) din Bălciu.

Veinciezl Gyula, not. cerc. în Zabalt, cu mari merite de a ști desconsidera și a șterge

alegătorii cei mai de frunte dintr'o comună românească de frunte a cercului său.

Foarte trist și de condamnat, că preoții români de pe acolo lasă poporul să fie batjocorit de străinii păcătoși.

Alegerea dela Maidan.

Privitor la alegerea comitatensă din Maidan, întemplată la 28 Oct., mai primim următoarele:

Resultatul reușitei se poate mulțumi în parte și alegătorilor rezoluți, cari nu s'au lăsat seduși cu momelile domnilor, că vor căpeta gratis cară de lemne, ba nici cu amenințările că nu vor mai căpeta pământuri de lucrat dela Zbag și Andrai, dar' resultatul reușitei, se poate mulțumi mai mult dlor advocați din Oravița: Dr. Mangiuca, Dr. Corneanu, Dr. Nedelco și Dr. Miclea, cari ziua și noaptea au alergat de au instruat alegătorii, ca să-și cunoască și să-și împlinească datorința.

Dar' se poate mulțumi și domnilor preoți și învățători din comunele Maidan, Broșteni, Greoveți, Agadicu și Ciudanoviț. Numai comuna Fitin cu preotul lor s'a arătat miserabil. Românul adevărat.

Alegeri.

Din câte ne sînt cunoscute până acum, în comitatul Sibiului Românii s'au purtat foarte bine la alegerile pentru comitat.

Astfel în cercul Seliștei au ales pe următorii domni: Dr. Ioan Rațiu, Dumitru Comșa, Dr. N. Maier, Dr. A. Frâncu, Dr. I. Stroia.

În cercul Mercurei pe domnii: Dr. Ioan Rațiu, Dumitru Comșa, Ioan Droc, Dr. Petru Șpan, Dr. A. Frâncu, Dr. I. Pușcariu.

În cercul Sas-Șebeșului pe domnii: Russu Șirianu, Emil Verzariu, Victor Tordășianu, Dr. Petru Șpan, I. Ghibu, Dr. N. Vecerdea, M. Voileanu.

Alegere de preot.

La 15/27 Octomvrie a. c. s'a făcut alegerea de preot în comuna noastră Conop, unde pentru decoarea millenară cu puține zile înainte de aceasta ni-s'a făcut o școală nouă de stat pentru 3—4 familii jidano-maghiare. În unul din nrii trecuți onor. redacțiune a binevoit a lua puțină notiță despre aceasta, ceea-ce noi cu plăcere am luat la cunoștință, vîzînd că deși noi am fost și sîntem fără păstor, totuși s'a aflat cineva din giur, care să ne mai deschidă ochii, luminându-ne, că ceea-ce am făcut nu am făcut bine. Nu avem ce să facem. Am zis că am fost și sîntem fără păstor.

Cînd noi am fi avut păstorul adevărat, atunci nu ni-s'ar fi impus și sarcina școalei de stat. Am rămas deci numai cu învățătorul de care și noi tot așa putem să zicem ca Berzovenii, că și el a contribuit și a ajutat înființarea acelei școale.

Abia așteptăm să ne alegem și noi un preot brav, care între împregiurările cum stau astăzi să ne fie povățuitor și zid puternic în contra dușmanilor ce ne asupresc.

Durere însă, căci nu am putut să ne alegem persoana dorită. Haita jidano-maghiară à la Pețiky—Flețky, cu toți pandurii sei, dela cel mai mare până la cel mai mic, a strins sărăcimea supusă pungilor jidovești și majorizează voturile pentru candidatul lor, ear' noi fruntașii independenți ai comunei scărbindu-ne de cele vîzute rămînem în minoritate, nevotînd partea cea mai mare nici pe unul nici pe altul.

Ne-a durut inima cînd am vîzut că și puținul sterțiu ce avem în învățătorul nostru, încă a mers alături cu ei, ba s'a pus cu toate puterile să ne nimicească, pentru-că tot pe această cale voește azi-mîne să-și așeze ficiorul în loc. Sfătuim din vreme să se reîntoarcă de pe calea apucată.

Puțină mîngăiere ni-a mai rămas însă, sperînd că superioritatea noastră bisericească ne va lua în considerare motivele aduse de noi în comitetul parochial, care am dorit să fie exchis dela candidare, care motive din respectul cătră fețele bisericești ce avem, în publicitate nu le aducem, pentru-că cu cea mai nobilă intențiune am scris.

Conop, 15/27 Octomvrie 1895.

Cu distinsă stimă:

Un parochian.

Dar' nu-i beat de beutură
Ci de rea fermecătură
Și cine 'l-a fermecat?
Măndruța lui din sat,
Cu trei maci din trei grădini
Cu apă din trei fântâni.

Ardeleancă sîrmă albă
Mult ești tinerilor dragă,
Dragă ești ficiorilor
Ca și roaua florilor.
Ardeleancă pîr cu flori
Cînd răsari pe munte 'n zori,
Mult ești dragă la ficiori!
Ardeleancă scump odor,
Tu ești salba fetelor
Tu ești mândra mîndrelor.

De cînd fața ta-am zărit
A mea a îngălbînit,
Stau pe loc incremenit
De dor tainic chinuit.
Duce-m'ăș în calea mea
Dar' 'ți-e fața tinerea
Nu mă pot lăsa de ea,

M'ăș întoarce ear' acasă
Dar' ai umblet de crăiasă
Și costă de mătășă
Și crin fraged de mireasă
Ce din cursă nu mă lasă.
Puișor floare de dor
Fie-ți milă de-un ficior
De-un ficior duios ca mine
Fermecat amar de tine,
Hai să-ți dau stumburi de nuci
Tu să-mi dai buzute dulci,
Hai să-ți dau struguri și fragi,
Tu să-mi dai buzute dragi!

Mă dusei pe vale 'n jos
Să-mi aleg ficior frumos,
Și-am ales, dragă, ales,
Rădăcina penilor
Urgia sătenilor,
Rădăcina florilor
Urgia ficiorilor!

De pe Valea-Almașului.

Culese de Vasiliu Dumitraș, învățător.

Atîta mă bat gânduri
Câtă frunză pe păduri
Și muguri pe la vîrfuri.
Mă tot bat gânduri nebune
Să mă duc cu mândra 'n lume
Și mă bat gânduri turbate
Caut' să pornesc de la noapte.

Cum nu-i dorul odolean
Șede 'n sinul meu de-un an
Mă topește cotingan.
Cum nu-i dorul mare căne
Și aicia la mine vine
De mă ia pe subsuori
Și mă duce 'n șezători,
Unde's fete și ficiori.

Bădiță de dorul tîu
Tare pică pîrul meu,
Pîrul meu tot a pica
Până-ce 'l-oi împîna,
Cu peană din șapca ta
Cu sachie din clopul tîu.

— Din trecutul nostru. —

VLAD ŢEPEŞ.

Astăzi încă un cuvânt asupra lui Vlad Ţepeş. Cetitorilor nostri însă, cari nu cunosc pe Vlad din cei trei articoli de mai înainte, nu le va veni a crede ce vom spune de astă-dată mai la urmă despre el.

Am spus, că după refugiarea sa la *Răşinari* în Ardeal, Vlad a fost prins cu viclesug de Mateiu Corvin, craiul unguresc, și așa din curată „dragoste“, ținut 13 ani închis în cetatea Buda. Șederea asta în închisoare vreme atât de îndelungată, știe Dumnezeu cum a înfruntat asupra lui Vlad cum nu, căci el la 1483 el scapă din închisoare și împregiurările îl aduc ear' pe tronul țerii sale, dar' ce mare deosebire însă între Vlad Ţepeş din întâia domnie și cel din a doua!

În domnia lui dintâiu el era de opotrivă crud fără de seamă *atât cu dușmanii din afară ai țerii sale, cât și cu locuitorii supuși ai sei*, și de un sânge cu el.

În a doua domnie însă, inima lui s'a înjumătățit!

Vlad a rămas tot atât de crud față de Turci și de Unguri, dar' nu mai mult și față de supușii sei Români.

Pe Turci și Unguri a dat curând după suirea pe tron, probe că ce dragi fi are, trecând Dunărea și prădând în chip groaznic Bulgaria și mai ales pe Turcii din ea.

Înțelegând Împăratul Turcilor s'a pregătit să plece cu putere mare asupra neliniștitului domn român, ce de nou a început a-i pune cuțitul în coastele împărăției sale. Vlad vestește pe Ardeleni să fie gata. Ali-Beg cu armia turcească vine pe Olt și pe la Turnul-Roșu intră în Ardeal, și se încarcă cu prăzi, dar' când

să se întoarcă, Vlad îi ține calea și-l atacă cu tărie și îl bate cumplit, lăsând pe câmpul de luptă earăși 15.000 de Turci morți! Asta li-s'a întâmplat Turcilor pe Olt, în Ardeal.

Cu Ungurii încă nu o ducea bine.

După-ce a bătut pe Turci, craiul unguresc i-a trimis vorbă în repetite rânduri să părăsească acum Ardealul, dar' Vlad nu voia, căci ar fi dorit să vie să le plătească și Ungurilor pentru cât l-au ținut sub „binevoitoarea“ lor pază în Buda. N'au cutezat însă Ungurii, și dela o vreme Vlad s'a retras de voea lui în Țeara-Românească.

Nu același mai era însă Vlad cu Români și cu poporul țerii sale peste tot! El înlăuntru ajunsese a fi *omul cel mai bun, cel mai drept și iubit chiar de poporul seu!*

Ca-și-cum ar fi voit să-și ispășească păcatele ce-ar fi săvârșit în întâia sa domnie față de frații sei, el acum nu se mai asuprească pe vr'unul, dimpotrivă ajutarea pe toți căți veniau după milă la el, și dăruia cu cât numai putea bisericile și mănăstirile, și cinstea pe slugitorii altarelor lor. A ridicat el însuși, pe cheltu-eala sa, mai multe mănăstiri, și le-a înzestrat cu averi mari, și cu călugări buni și cucea o vieță mai evlavioasă ca un vlădic! B., minunea minunilor, mai târziu, la 1496, *el s'a chiar călugărit*, părăsind domnia și măririle lumești, și trăgându-se într'o mănăstire sub numele de „Călugărul Pahomie“, precum și soția sa sub numele de călugărița sau monachina *Samonida*. Nu mult a trăit însă în mănăstire, ci a răposat, lăsând după sine patru fii vrednici și harnici, *Radu, Mircea, Vlăduț și Danciul*, cu cari ne vom mai întâlni încă în șirul spicuirilor noastre în trecutul frumos și mare al neamului românesc.

I. M.

Legea comunală.

(Urmare)

Capitolul VIII.**Despre purcederea disciplinară (de pedepsire a greșelilor).**

§. 90. În contra ori-cărui membru al primăriei comunale precum și în contra ori-cărui membru al personalului ajutor și manipulant, are loc cercetare disciplinară, și anume atunci:

a) când el vatemă sau își împlinește cu lenevire datorința croită prin lege și statute sau prin porunci de ale guvernului, san dovedește că nu e harnic a le împlini pe acelea, și numai de va fi bolnav nu i-se va socoti aceasta;

b) când el împlinește astfel de hotărre sau statut, care n'a fost întărit de jurisdicțiune, ori de guvern, sau care a fost schimbat și care nu se poate duce în deplinire înainte de întărire mai înaltă;

c) când trăește o vieță scandaloasă și nemorală, sau săvârșește o vină de această natură.

§. 91. Cercetarea disciplinară o poate rîndui:

în comune mici și mari: pretorul, vicișpanul, comitetul administrativ (al comitatului), adunarea generală a comitatului și fișpanul;

în orașe cu magistrat regulat, în contra primarului, căpitanului de poliție, consilierilor, protonotarului, profiscalului și în contra medicului comunal va rîndui cercetare: corpul reprezentativ, vicecomitele, comitetul administrativ, adunarea generală a jurisdicțiunii și comitele suprem; ear' în contra celorlalți membri ai primăriei, precum și în contra membrilor personalului ajutor și manipulant, — și primarul singur.

În contra hotărrii, prin care se poruncește cercetarea disciplinară, are loc apelație, și adecă se poate apela totdeauna în termen de 8 zile: în contra hotărrii pretorului (solgăbirului) și primarului, — la vicișpanul, ear' în contra hotărrii schimbate a acestuia, la comitetul administrativ al comitatului; în contra hotărrii comitetului comunal și a vicișpanului, la comitetul administrativ, al comitatului, ear' în contra hotărrii schimbate a acestuia, la ministrul de interne (al treburilor din lăuntru a țerii); în contra hotărrii ca întâie instanță a comitetului administrativ, a adunării generale a comitatului și în contra celei a fișpanului la ministrul de interne.

§. 92. Cercetarea disciplinară o face: în comunele mici și mari: pretorul (solgăbi-

Din Miniș, com. Arad.Culese de *George Demșorean*, june.

Frunză verde de dudău.
De-aicia pân' la Brășău
Nu-i ficior străin ca eu.
Dar' mai este și cucu,
Dar' nici cucul nu-i ca mine
Oh! străin, măndro, de mine.
Cucul când se mbolnăvește.
Vine mirla și l' grijește,
Dar' pe mine n'are cine,
Far', măndro, numai pe tine.

Mândra mea d'ingă fântână
Mai așteaptă-o săptămână,
Cu maica să mă vorbesc
Si să vin să te pețesc.
Și cu tata și c'un văr
Apoi să vin să te cer,
Ca să-mi fi și nevăstuță
Pe cât mi-ai fost tu draguță.

Frunză verde de pe rit
Mândra mi-s'a mbolnăvit,
Mă duci la vrăjitoare
După leacuri să se scoale,
Vrăjitoarea n'avu leac
Mândra nu mi-s'a sculat.

Din Seliște.Culese de *Nicu Alămănescu*, june.

Frunzuliță din Foltești
Măriuță când iubești
Învăță să te păzești,
Soacră-ta să nu te vadă
Că spune la lumea largă
Și te spune la bărbat
Că altul te-a sărutat.
Las' să spună că nu-mi pasă
Că-s tinără și frumoasă,
Și când voiu îmbătrâni
Pe nime n'oiu mai iubi.

*

Frunzuliță măr crețesc
Tot umblu să te nălănesc
Două vorbe să-ți vorbesc
Și pe urmă să pornesc,
De-aș merge cât de departe
Nu m'aș teme ca de moarte
Că mă știu fetele toate
Că m'am băgat în păcate
Iubind nevestele toate,

De pe la noi din comună
Ba chiar dintr'alta străină.

*

De-ar da Dumnezeu un foc
Să ardă ogorul tot
Numai parii să rămăe
Dușmanilor de tămăe,
Ba să dea numai o apă
Să ducă numai o casă,
Pe casa dușmanei mele
Care-mi face multe rele.

*

Și aș face-un parastaș
Numai să scap de pizmaș,
Și aș face-un sărindari
Numai să scap de dușmani,
Și-aș plăti prescuri un an
Numai să mă scap de-un neam,
Și alte multe-aș mai face
De-aș vedea pe cine-mi place.

răul) sau din încrederea acestuia vice-pretorul; sau în orașele cu magistrat regulat, în contra primarului, a căpitanului de poliție, a consilierilor, a protonotarului, a protofiscalului și în contra medicului comunal face cercetarea vicișpanul, ear' în contra celorlalți membri ai primăriei precum și în contra personalului ajutor și manipulant o face primarul precum o face aceasta pretorul în comunele mici și mari.

Vicișpanul poate îndeplini cercetarea și prin împuternicitul său.

Jurarea martorilor, cari au fost ascultați în decursul cercetării, e a se lăsa afară; dar' dacă cel-ce săvârșește cercetarea, află jurarea martorilor ascultați de lipsă pentru statorirea împregiurărilor, ce au înfruire hotărtoare asupra judecării — martorul poate fi supus jurământului.

Ministrul de interne se împuternicește ca să statorească prin regulamente măsurile de silire în contra martorilor, cari nu vor să se înfățișe sau nu vreau să facă mărturisirea, și tot el va statori purcederea ce e a se urma atunci când se cere jurarea martorilor, după rînduile cuprinse în §§. 204, 206 și 242 ai art. de lege LIV din 1868.

§. 93. Cine a rînduit cercetarea poate, deodată cu rînduirea sau și în decursul cercetării, dacă împregiurările cer, să și ridice din slujbă pe acel membru al primăriei sau al personalului ajutor și manipulant, care e pus sub cercetare. În contra hotărîrii de ridicare din slujbă se poate face apelație, după §. 91, dar' ridicarea se poate face deja pe temeiul hotărîrii din tutăia instanță, chiar și atunci când apelația s'a făcut.

Locul membrului primăriei precum și acela al membrului personalului ajutor și manipulant ridicat din slujbă, se va înlocui după §. 84.

§. 94. În feluri cari nu suferă amnare, vicișpanul ori pretorul neașteptând înlocuirea poate duce în deplinire prin slujbași de ai sei porunca ce nu fusese împlinită, și anume și pe cheltueala membrului primăriei pus sub cercetare, ear' în lipsa de avere a acestuia, pe cheltueala comunei, dar' cruțând o pe aceasta pe cât se poate.

§. 95. Membrul vinovat al primăriei precum și al personalului ajutor și manipulant se poate pedepsi:

a) în felul de vină mai ușoară:

în comunele mici și mari cu dojenire sau cu pedeapsă în bani până la 25 florini; în orașele cu magistrat regulat, cu dojenire sau cu pedeapsă în bani până la 50 florini;

b) în felul unei greșeli mai mari sau al repetării greșelii, atât în comunele mici și mari, cât și în orașele cu magistrat se va pedepsi cu pedeapsă în bani de la 25 și 50 fl. până la 500 fl. sau și cu pierderea slujbei.

În hotărîrea disciplinară sînt a se statori și cheltueile procedurii precum și aceea, că cine e îndatorat a purta acele cheltueli.

În judecata ce se va aduce în urma cercetării e a se statori un termen pentru plă-tirea pedepsei și a cheltuelilor, deasemenea e a se hotărî și scopul folosirii pedepsei în înțelesul unor statute, făcute de comitat și întărite de ministru, sau cari se vor face pe viitor și se vor întări de ministru de interne, dar' astfel ca, în orașele cu magistrat regulat pedeapsa în bani, ce o va dicta primarul în înțelesul punctului a), să se folosească la toată întemplantarea pentru fondul săracilor acelu oraș; în sfîrșit e a se statori totdeauna și răspunderea pentru pagubele pricinuite de cel pedepsit, dar' procesul pentru despăgubire se poate porni la judecătura ordinar.

(Va urma.)

SCRISORI.

Oameni harnici.

Sălagiu, 28 Oct.

Ni-se scrie: Volnicia de maghiarizare adeseori suferă naufragiu de rezistența cerbicoasă a Românului. Așa se întemplantă în zilele acestea în comuna română Seuca (cercul Tășnadului), unde inspectorul reg. în anul trecut declarase școala gr.-cat. de „necorospunzătoare” — deși era mai bună ca multe școli ungurești; — ear' în Sep. a. c. deschise „școală de stat”, pentru care statul solveste arîndă anuală de 300 fl. — Românii însă de loc nu se sparie, ci se pun pe lucru. — Cumpără cu 2000 fl. casa Jidanului Friedman, în care era și cărcimă, și o prefac din cuibul desfrînării — „far” de lumină, isvor de cultură și știință, cu spese de 300 fl., dirig în ea o sală spațioasă de învățămînt fără păreche în Sălagiu, — cu 16 bănci și c. l. recușite, două ehilii și o culină pentru docent. Prețul cumpărării îl repartiază în proporția contribuției și sume de 20—90 fl. plătesc harnicii poporeni fără cel mai mic murmur, ba chiar voioși, căci își ved scutită existența națională de o mare primejdie, ved înfrîntă volnicia maghiarizatoare! — În 27 l. c s'a binecuvîntat noul edificiu școlar, și sub conducerea noului învățător Georgiu Nechita s'au început prelegerile cu 130 de elevi obligați (pe când școala de stat are numai 5 elevi, 2 Unguri, 2 Jidani și 1 Țigan). On. paroch Vasiliu Murășan și bravii Români din Seuca în zelul, abnegațiunea și curagiul lor își aște lauda!.. Ear' cei-ce ar fi expuși la asemenea ispite, caute-și pildă de urmat în — Seuca!..

Șielău, 31 Octomvrie n. 1895.

Comuna noastră zace la marginea pământului românesc din Ungaria, și numără aproape 3000 de suflete, toți Români. Însă cu toate acestea mama noastră mașteră, comitatul, fiindcă după a lor părere comuna noastră este des cercetată de niște agitatori români din Arad, a aflat cu cale a ne pune în cărcă de notar pe un neaș Maghiar, Horváth Gyula cu numele, ca să ferească poporul în sensul ideii de stat maghiar. Dar', vezi Doamne, 'și-au găsit omul, care ne și ferește după dogmele părinteștei ocăruii maghiare. Acest om, după-ce a mai fost încă în trei comune notar (a noastră e așadar' a patra), din cari însă pentru purtarea lui a fost silit să ese, spriginit prin familiarism și prin ura ce o are comitatul cătră comuna noastră, a venit la noi pentru a năcăji și poporul nostru. Eată pe scurt unele din faptele lui.

În satul nostru a existat o școală așa numită comunală (cu limba de propunere maghiară) ca vai de ea, care cu puțini ani după deschidere a și încetat de a mai fi. Ce să facă acest credincios fiu al națiunii maghiare, decât se pune în conțelegere cu un anumit George Popovici, proprietar din sat, Român de origine, dar' în inimă un încarnat dușman la tot ce este românesc și încă cu câțiva măiestri maghiari, cu arîndașul în frunte, cari toți sînt, vezi Doamne, membri în scaunul școlar al acelei școale urgisite, și au hotărît în scaun, că această școală să se predee statului. Ocașiunea a fost foarte bună acum cu tîmbălăul milleniului, căci statul a și primit-o, deși comitatul comunal nu a abzis de ea, ba ce e mai mult, a luat hotărîrea, ca școala împreună cu pământul ei să se

predee confesiunii gr.-or., la care aparține toată comuna.

În toamna aceasta au trecut regaliile din mîna comunei în mîna Jidanului. Atîta n'a fost destul, dar' faimosul domn notar, ca să-i facă și mai mare vent Jidovului, n'a dat de știre nimărui, ceea ce era silit să o facă, să se anunțe fiecare cât vin voște să-și fină pe seama casei, ba ce e mai mult nici n'a primit această înștiințare. Fînd întrebat de cauză a zis, că de ce să se dea de știre, căci auzînd oamenii toba, ar cogeta numai că bate pentru dare. Așadar' toba nu este pentru altceva făcută după păr-rea dumnealui, decât numai de a lărmăli cu ea pentru dare. Bine că o știți.

Acest domn acum cu legea. aceasta nouă a ajuns și conducător de matricule. Ce să facă pentru ca să ne bitjorească până și în cele sfinte, s'a pus și a îndemnat pe un om slab, pe juratul George Bîltou, ca să se ducă în locașul sfînt al lui D-zeu și acolo să strige numele celor anunțați la oficiul de matriculă spre cununie! (Să-l dați afară, când se va mai duce! Red. „Foi Poporului“.)

Mai adauge cătră toate aceste (și mai multe ca aceste) chipul lui de a vorbi tot rîstît cu oamenii și cele-ce face la încassarea dării, va pută înțelege fiecare, că toată comuna ne este de acest vînetic turburată.

Bine nu mai avem ce nădăjdui, câtă vreme acest om va fi în comuna noastră, dar' poate nici după aceea. Atîta însă ar trebui să știm că, avem datorința să ne luptăm în contra ori-cărui care țintește spre nimicirea averii și a vieții noastre politice. Ceea-ce, durere n'am făcut-o până acum; dar' să sperăm, că o s'o facem de acum înainte, atunci și numai atunci putem nădăjdui și ajunge la fericire, căci fericirea este ținta vieții omenești.

Mentor.

CRONICĂ.

Adunarea generală a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului” conform convocării publicate, s'a ținut Duminică în comuna Mohu sub conducerea presidentului ei, dl Dem. Comșa. A făcut o deosebit de mare bucurie faptul, că alături de dl Comșa a fost și dl D. P. Barciannu, prof-sēm. Comitetului 'i-s'a făcut o primire măreață; 24 călăreți îmbrăcați sîrbătorește au întimpinat pe Sibieni în drumul de țeară dincoace de Șelimber; comuna întregă a așteptat în capul comunei, unde erau în 2 șire pompierii comunei, băieții de școală, femeii, bărbații etc. Cuvîntarea de bineventare a părintelui Ioan Slăvescu și rîpunsul dlui Demetriu Comșa a mișcat pe toți. Adunarea generală însăși, ținută în sala cea mare a școalei, plină de țerani din loc și fruntași din comunele vecine, a decurs în chip sîrbătoreț. Seara la 7 s'a dat o cină în casa părintelui, la care au fost de față reprezentanții comunei bisericesti și ai celei politice.

Despărțemîntul IV. al Asociațiunii 'și-a ținut Duminică adunarea în Sadu. Lume de ajuns, dar' în ea puțină însuflețire. Adunarea a devenit o ovațiune adusă memoriei lui Inocențiu Clain de Sadu, episcopul, pe care și presidentul Papiu 'l-a pomenit în discursul său, și conferențiarul Bogdan-Duică 'l-a amintit des în discursul său despre călugărul Visarion, care în 27 Aprilie 1744 a fost supus unui interogator, la care asista și Inocențiu Clain și despre care și părintele

Hannia a povestit o tradiție locală. Dl Bogdan-Duică, vorbind despre Visarion, a reconstruit biografia lui dintr'un act păstrat la Maior și altul textul interogatorului dela 27 Aprilie 1744; a arătat în care părți a avut Visarion și propaganda lui succes și a stăruit asupra influenței momentan rele ce a avut-o asupra luptei politice a lui Clain în dieta faimoasă dela 1744. — S'a dat apoi absolutor comitetului, s'a ales altul nou, s'a decis ca proxima adunare să se țină în Rășinari și s'a luat masa oferită de femeile notabililor din Sadu.

S'a pocăit. Din Bobda ni-se scrie, că tutorul Pava Iancovici văzând cum sătenii îl privesc rău, că nu 'și-a dus și la biserică fata măritată la matriculant, s'a pocăit de greșală și Marți a mers cu fata și la biserică. Ne pare foarte bine de această veste și dorim ca să nu se mai întempe între sătenii nostri lucruri slabe, ear' cine păcătuiește să se întoarcă la calea cea dreaptă.

Adunarea dela Brașov. Vineri, Sâmbătă și Dumineca trecută s'a ținut la Brașov o adunare a acelor cărturari români, cari de 25 de ani tot ostenește și adună bani pentru a face cu vremea un teatru românesc. Cu privilegiul acesta s'a aflat, că societatea are peste 100 mii florini avere, care de altfel sporoste pe fiecare an. S'a ales tot în această adunare și un comitet nou, compus după-cum urmează: președinte Iosif Vulcan, vicepreședinte G. B. Popp, cassar Valeriu Bologa, secretari Virgil Onițiu și Vasile Goldiș, ear' Coriolan Brediceanu și George Dima, membri în comitet.

Legile noue. Primum următoarele: Comuna noastră Șaroșul-unguresc se ține de cercul notarial Blăjel. Astfel în 1 Noembrie am mers cu tinerii Ilie Șincu și Maria Porime, cari voiau să înștițeze că, voesc a se căsători; acestia m'au pofit să merg și eu ca martor, ceea ce am și primit. (La sfatul meu mirele și mireasa, și eu și toți ceilalți părinți și martor ne-am prezentat înaintea notarului cât se poate de simplu, ceea ce o vor face și la cununie, despre care la timp voi face cunoscut onor. red.). Însă ajunși (în Blăjel) la dl notar Kuti Gyula și spunându-i pentru-ce am venit, îmi răspunde că eu nu pot figura ca martor, — la ce 'i-am răspuns, că intrucât cunosc eu, legea îmi dă dreptul, după-ce trec de 18 ani și astfel pot în cazul de față figura ca martor, pentru-că eu sunt de 22 ani — precum bine știți D-ta, că în vara anulului c. am prestat serviciul de 8 săptămâni la reg. Nr. 50 în Alba-Iulia. La ce 'mi-a răspuns, că după legile cele noue el nu mă poate primi ca martor. La ce 'i-am răspuns, că: nu cred că în vre-o lege a statului există vre-un paragraf, care 'mi-ar denega dreptul de a fi martor în cazul present. La ce dl notar trântindu-și peana pe masă îmi răspunde: „Nu trebuie mie nici să văd în ochi dascăl român, de cum să-l primesc ca martor, dacă-ți place bine, de nu mergi și ptește“. Văzând dar' că nu pot reuși, m'am pus pe scaun, cu toate-că dl notar n'a avut atâta bunăvoință să 'mi-l imbie. Chiar pe când mă pun să șed, intră în cancelarie un alt poporean al meu, George Porime, spre a face cunoscut nașterea fiului său. La întrebare cum îl chiamă, omul a răspuns Traian. Dl notar 'și-a luat catalogul și a căutat să nngurizeze numele pruncului, dar' n'a putut. Astfel sub nr. 8 comuna Șaroșul-unguresc, — cercul notarial Blăjel, avem scris: Traian, pe care dl notar l-a scris

„Traian“. Șaroșul-unguresc. D. Lazar Todoran.

De ale „patrioților“. Din Giulvez primim următoarele: În comuna noastră avem un Român foarte bun, cu numele Lazar Ciorba, de religia gr.-ort, deși, durere, foarte rău vorbește limba română, așa zicând mai nimica, fiindcă a crescut printre Ungurii din Vásárhely. Acest om (cioban) a auzit, că în comuna Keresztur o comună aproape de noi, cu locuitori maghiari, s'ar vinde o proprietate, s'a dus să o cumpere, a și tocmit-o. Ducându-se vânzătorul și cumpărătorul la casa comunală să facă contractul, judele însă 'l-a cunoscut că e Român și îndată 'i-a negat cumpărarea cu toate-că Românul nostru a protestat zicându-i, că pe banii lui nu-i poruncește nime. În urma urmelor s'a învoit și judele punându-i condițiunea, că să se lapede de legea lui cea română și să treacă în legea ungurească. Românului nu 'i-a fost mult să le răspundă, că „măcar să-mi dai tot Kereszturul și tot binele unguresc, de legea mea strămoșească nu mă voi lăpeda. Român m'am născut și strănepoții mei încă ca Români vor muri“. Și de aici vedem cu ce vreau Ungurii să-și mărească statistica pe mileniu, dar' nu se vor întâlni cu aceasta. Ungurii, când nu pot ei nici cu un român, care într'adevăr a crescut între unguri, apoi cum vor păți cu un Român, care când aude de Ungur par'că aude de han Tatarul!

Grachu.

Dar pentru biserică Ni-se scrie, ca femeia Stana Contora din Porcești fiind pe patul morții a dăruit bisericii 200 fl., din care sumă să se cumpere cele mai trebuincioase lucruri pentru biserică, însărcinând cu ducerea în deplinire a acestui lăsamânt pe preotul Toma Dragomir și pe vărul ei Ioan Dragomir Suci. Simțindu-se lipsa unui litieriu, vrednicul preot 'l-a și procurat cu suma de 58 fl., pe care a lăsat să scrie „Familia Adam Stanca Contora“. A mai cumpărat mai multe cărți bisericesti cu suma de 30 fl., ear' din restul de 112 fl. se vor cumpăra și celelalte recuise de lipsă. Deasemeni și bărbatul acestei evlavioase femei, Adam Contora, care numai cu o lună a răposat înaintea femeii sale, a lăsat în fondul bisericii 100 fl., pe care a predat-o episcopilor. Preotul Toma Dragomir din Porcești a spus de altfel în biserică Dumneaca trecută, că în restimp de 6 ani cei din Porcești au dat pentru biserică și școală 860 fl. Toate acestea s'au făcut numai la stăruința vrednicului și neobositului preot Toma Dragomir și fără să se fie fost publicat în vre-o foaie. Lăudăm aceste fapte frumoase ale donatorilor, și îndeosebi pe vrednicul preot Toma Dragomir, care prin purtarea sa știe să facă atât de buni pe poporenii.

Oamenii vrednici. Cu privire la licitarea regaliilor din Balomir ni-se scrie, că după-ce acestea au fost luate la licitație de săteanul român Ioan Adam al lui Iacob, Jidanul Klein David a supralicitat, făcând astfel ca reprezentanța comunală să se mai ocupe odată cu această afacere. Nici de astă-dată însă Românii nu s'au lăsat, ci au dat cât și Jidanul, ear' comitetul comunal a lăsat arênda tot Românului brav. — Ni-se scrie în același timp, că din Săliște a sosit acolo dl Ioan Martin, asigurând pe săteni, că în curând va deschide în comună prăvălie. Doamne ajută! Ear' cu Jidanii afară!

R Î S.

Un copil de nouă ani, foarte deștept, fu prezentat înaintea unui episcop. Acesta îi zise:

„Fiule, de-mi știi tu spune, unde-i D-zeu, îți voi da un măr frumos“.

„Eu îți voi da două de-mi vei spune, unde nu e Dumnezeu“?

Într'o societate, unde se jucau cărți, unul din oaspeți, apropiindu-se către altul se rugă să-l împrumute cu vr'o câțiva galbeni.

— Nu am cinstea să te cunosc, răspunse celalalt.

— Da, domnule, și eu chiar de aceea mă îndreptez către dumneata, pentru-că toți câți mă cunosc, nu vor să mă împrumute cu nimic.

Doi amici dormiau într'o chilie.

Unul deșteptându-se zise:

— Petre?

— Ce?

— Dormi tu?

— De ce?

— Aș cere să-mi dai un florin împrumut.

— Dorm, dorm, zise amicul său.

Un năuc căzuse în apă. Nefund nimenea care să-i ajute să scape, se luptă din toate puterile, să se ajute singur.

— Ce bine, zise în urmă eșind din apă, că am fost eu aici, că altminterie mă înecam cum se code.

POSTA REDACȚIEI.

Dlui V. Filimonescu în B. N'are drept să ier din ce poți dovedi că este numai al d-tale. Dar' din ce ați câștigat împreună, legea îi dă drept să exceuze.

Dlui N. Ciossa în B. Ai uitat să ne scrii numele celor cari au fost aleși. Sunt Români?

Iosif Rus, econom. Trimiteți altele, acestea s'au publicat în foaie.

Dlui M. Burcu, Vălișoara. Cele din urmă trei strofe le-am suprimat. Altfel atât d-ta, cât și noi am ajunge la... Cluj.

Unui student din Sibiu. Nu publicăm decât numai poesii populare.

Mai multor abonenți, cari ne cer sfatul asupra diferitelor boale răspundem: sfat decizător și bun numai doctorul vă poate da. Și acesta numai după-ce v'a cercetat de-amănuntul și va fi observat mai multe zile de-arindul mersul boalei.

Dlui Ioan Galea, Băița. Sunt foarte pătrunzătoare versurile ce ni-ai trimis. Dacă însă le-am publica, atât d-ta, cât și noi ne-am găsi beleaua (năcazul) cu slujbașii înalți dela băișaguri precum și cu procurorul din Cluj. Ear' noi credem, că nu asta ar vrut. Trimite-ne poesii populare și le vom publica cu plăcere.

Dlui A. Muscanic, Porcești. Ar trebui ca sătenii — dacă sunt harnici — și fără porunca primăriei să-și facă gardurile. Altfel eată, după-cum scrii, paguba tot ei o sufer.

Dlui I. C. Pata. Asemenea lucruri trebuie aduse la cunoștința consistorului, singur în stare să îndrepteze răul. Publicându-se în foi, numai ar face sângeru la unii și alții. Cât despre acel ticălos om, nu e vrednic să ne ocupăm cu el. Ni-l-am înscris însă în cartea neagră. Poesiile se vor publica.

Pentru redacție și editură răspunzător: Ioan Giontea-

Proprietar: T. Liviu Albini.

LOTERIE.

Tragerea din 2 Noembrie n.

Timișoara: 62 33 69 75 68
 Viena: 41 67 70 18 87

Tragerea din 6 Noembrie n.

Brünn: 63 37 12 44 76

Mihail Roth,

farmacist diplomat,

Brașov, Tîrgul cailor nr. 2.

Recomandă ca mijloc de casă de mult
 probat spirtul seu gallic în calitate exce-
 lente pro butelie de 0.2 litri fl. —.40

Deposit pentru Sibiu și giur la

Gustav Kessler,

Sibiu, colțul din strada Măcelarilor și strada Poplăcii.

Comandele adresate direct fabricantu-
 lui se expediază zilnic prin postă pe lângă
 rambursă sau trimiterea înainte a banilor.

Embalagiul se socotește în prețurile
 originale. [3003] 5-6

Pentru clientelă numeroasă se roagă

Mihail Roth,

Brașov, Tîrgul cailor nr. 2.

Două cărți folositoare

pentru țeranul român

au apărut tocmai și se află de vânzare în
 librăria Institutului Tipografic T. Liviu Albini,
 Sibiu, strada Măcelarilor 21:

INDREPTAR PRACTIC

IN

ECONOMIA RURALĂ

compus de

celi 12 preoți intermitenți în Cluj.

Prețul 1 fl. v. a.

COMASĂRILE

de

Elia Dopp.

Prețul 40 cr. v. a.

Pentru porto postal câte 5 cr. mai mult.

Tocmai a apărut și se află de
 vânzare la librăria Institutului Tipografic
 în Sibiu:

CESTIUNEA NAȚIONALITĂȚILOR

și

MODURILE SOLUȚIUNII SALE

IN

UNGARIA

DE

AUREL C. POPOVICI.

Prețul 50 cr v. a.

cu trimitere postală 55 cr. v. a.

Fondat 1857.

Andrei Török,Fabrică de mașini agricole și
negustorie de fer,**SIBIU,**

Poarta Cisnădiei Nr. 1. — Piața-mare.

Toate soiurile de mașini și unelte agricole.

Mare magazin de taietoare de nutreț, triore, teascuri de vin și de poame,
 butoze de porumb, tăietoare de napi, mori de uruit, pluguri, mașini de
 sămănat, grape, pluguri de prășit, mașini de sămănat cu mâna,
 mori de curățit, mașini de treerat, vârtejuri, tulumbe etc. etc.

Specialitate:

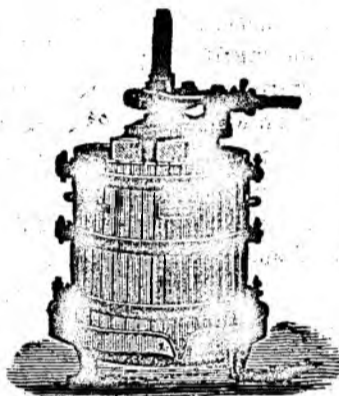
Mașini și unelte pentru lăcătari și fauri

Arangamente complete de ateliere

Principiu: Marfă bună cu prețuri ieftine.

Prețuri curente ilustrate gratis și franco.

Serisorile se resolvă prompt.

[2765] 3-26

Cele mai culante condiții de plătire pe lângă serviciu prompt.

Marfă gata după plac.

PRIMA
tovărășie română de cismărie
IN SIBIU.

Strada Gușteriții, Dragoner-Wache.

Măestrii cismari:

TEODOR MOLDOVAN, ZACHARIE ARON și IOAN DOBREAN,

constituiți în tovarășie de cismărie, aduc la cunoștința p. t. publi-
 cului, că în atelierul lor de cismărie se află tot felul de încălțăminte
 gata pentru bărbați, femei și copii, precum cisme cu limba,
 cisme întărite cu două cuseturi, călțuni de tot soiul, cisme de tot
 soiul pentru femei și copii, cioboate mari și mici, ghețe pentru
 bărbați, femei și copii solid și trainic lucrate din material bun
 cu prețuri foarte ieftine.

Tot aci se execută prompt și ieftin tot felul de reparaturi.

Tovărășia cercetează toate târgurile din Transilvania unde se
 vinde numai marfa provăzută cu ștampila reuniunii.

Comandele din afară se execută repede și conștientios.

De clientelă binevoitoare și numeroasă se roagă

cu distinsă stimă

Prima tovarășie română de cismărie
 în Sibiu.

[2543] 9-12

Prețuri foarte ieftine.

Mileniu.

Mileniu.

Mileniu.

Din incidentul aniversării de 1000 de ani a existenței națiunii maghiare se va deschide în Mai 1896 expoziția ce de 3 ani se arangiază cu spese enorme, cu care prilegiu se va muta din Austria o casă de export cu fabrică cu tot în Ungaria, fiindcă aici în înțelesul legilor nouă fabricile din nou clădite sunt scutite de dare. Din cauza mutării fabricii se vor desface deci imensele depozite pe mărfuri gata: Cuverte de pat, țoale de cai, papioane, tulpane de lână și stofe de tot soiul, precum și clasornice, instrumente musicale, saci etc. etc. cu prețuri atât de ieftine, încât

ori-și-cui îi va sta graiul de uimire și va admira neobicinuita ieftinetate.

[2835] 5-

Fiecare să folcească acest prilegiu pentru a cumpăra acum următoarele articole atât de bune și atât de ieftine cum nu s'a mai pomenit.

Mileniu.

Cuverte pentru pat și masă

țesute pe ambe fețele în cele mai admirabile modele. Cuvertele de masă 150 ctm. pătrați, cuvertele de pat 2 metri lungi, 150 ctm. late, mai înainte prețul pro garnitură fl. 10 — acum pro bucată

Felul I.	Felul II.	Felul III.
fl. 1.88	fl. 2.12	fl. 2.73

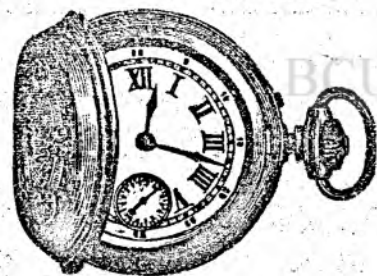
Mileniu.

Tulpane de iarnă

pentru dame, din lână fină și groasă de oaie, alpaca, cheviot și himalaya-double, calit. cea mai bună, prețuri scăzute acum

Felul I 3/8 mari	Felul II 7/8 mari
fl. 48 cr.	fl. 1.10
Felul III 1/2 mari	Himalaya 10/16 mari
fl. 1.93	fl. 3.82

Mileniu.

fl. 2.50 Un orologiu în Chicago remontoir de nichel cu arătător de secunde; mecanismul regulat

fl. 3.50 Un orologiu prima remontoir de nichel, constr. minunată, foarte precis cu arătător de secunde.

fl. 5.— Un orologiu remontoir cu 2 capace, din care unul sare, mecanismul precis regulat.

fl. 6.— Un orologiu american goldine remontoir, fin aurit, cu anevoie se deosebește de adevărat, cu multe gravuri și regulat precis.

fl. 6.— Un orologiu remontoir de argint, cu capace mult și fin gravate, regulat precis

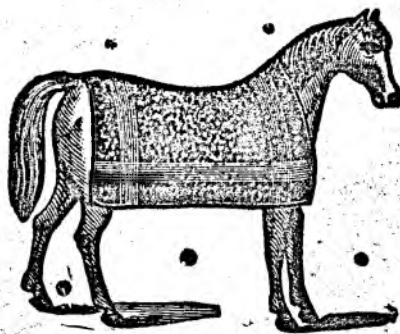
fl. 8.— Un orologiu remontoir de argint cu două capace, fin gravat, precis regulat.

fl. 10.— Un orologiu anker-remontoir cu 3 capace, cu 15 rubine, precis umblând

MILENIU.

8000 bucăți

Țoale de iarnă pentru cai

admirabile, frumoase, trainice, acomodată pentru economie 180—190 ctm. lungi, 120—130 ctm. late, foarte groase, durabile, călduroase, aproape neruinabile, cu vârgi colorate și pompos confectionate. Singur materialul brut a costat mai mult decât acum țoalele gata. Prețuri scăzute pro buc.:

Calitatea I. țoale ptru economie a fl. 1.61	Calitatea II. țoale ptru trăsuri a fl. 2.48
Calitatea III. țoale de gală a fl. 2.96	Țoale-double indoit de tari a fl. 3.82

Bazarul mileniului trimite toate celea la 1 fl. sau 2 coroane prin rambursă.

1 năframă mare călduroasă, pentru dsmc, 7/4 mare cu ciuc. 1 fl.	1 cort de ploaie impermeabil, cu beț fr mos 1 fl.	1 vestment gata de iarnă pentru copii dela 1—3 ani 1 fl.	3 părechi de strimfi într'o culoare sau frumos vârgați 1 fl.
6 ștergare calitate bună, caro chivite 1 fl.	1 pânzătură de masă albă, de damast sau colorată 1 fl.	6 serviete mari, albe sau colorate 1 fl.	1 jachetă pentru dame, călduroasă, cu brodure 1 fl.
Cușmă de iarnă din peluș de Persia, cu vată călduroasă 1 fl.	1 briciag cu 4 tășuri, cu aparat pentru scoat. dopurilor 1 fl.	4 cravate de mătăș, fiecare altă formă și col., foarte fine 1 fl.	1 apar. de foc aprinde însuși cu luțea fulgerului 1 fl.
1 cămașe bărb. foarte fin gătită, albă ori colorată 1 fl.	1 briciu, tăș englez veritabil, foarte ascuțit 1 fl.	6 părechi de ciorapi, într'o culoare sau vârgați frumos 1 fl.	2 fesnice de salon, fin argintărite, formă frumoasă 1 fl.
1 cămașe fem. din șifon ori în cu broderii 1 fl.	1 oglindă de toaletă, pentru așezat c. bădița 1 fl.	1 moară de cafea, construcția cea mai bună, durabilă 1 fl.	3 năframă de cap, călduroase, pentru iarnă, în toate colorile 1 fl.
3 cuțite de masă din argint de Phönix veritabil, totdeauna alb 1 fl.	12 lingurițe de cafea de argint veritabil de Phönix 1 fl.	1 lingură de scos supă, de argint veritabil de Phönix 1 fl.	3 sorturi de scos, model modern, de spălat 1 fl.
1 orologiu de bronz punctual, cu garanție 1 fl.	1 lanț de orologiu de aur artificial cu acătoare 1 fl.	1 inel de aur duble cu petără 1 fl.	11 batiste cu margini colorate și chivite 1 fl.
1 cover de pat din stofă de jete destn. frumos, mare 1 fl.	1 ciarșaf mare și lat 1 fl.	1 manșon de piele neagră, căptușit călduros 1 fl.	1 șort de lister, negru, cu Plissée foarte frumos 1 fl.
1 năframă de mătășă 1 cöt de mare și în cruce coloare 1 fl.	3 batiste de mătășă de Lion, multicolore. 1 fl.	1 cutie de cusut, de mătășă, cu recușite de cusut 1 fl.	6 furculițe franceze, de aur veritabil de Phönix, în veci alb 1 fl.
1 cheie de orologiu de argint veritabil cu fotografie 1 fl.	1 pieptar de lână pentru domni și doamne 1 fl.	1 păr. nădragi de lână (sistem Jäger) pentru domni 1 fl.	6 linguri de argint veritabil de Phönix, în veci alb 1 fl.

Mileniu.

Papioane

foarte fine, în drap, albastru, bordeaux, cu desemnuri și vârgi admirabile, complet de mari pentru ori-și-care pat, groase, calitate foarte durabilă, mai înainte prețul pro bucată fl. 5.— acum pro bucată

Calitatea I.	Calitatea II.	Calitatea III.
fl. 1.79	fl. 2.74	fl. 3.56

Mileniu.

Țoale pentru cai de strapață groase, mari, călduroase 160 centimetri și frumos invărgate fl. 1.10

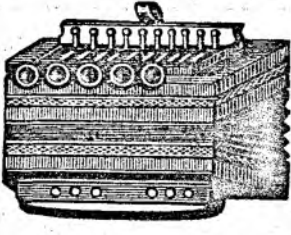
Rocuri de Canada groase și călduroase ptru domni și doamne fl. 1.56

Cămăși normale de iarnă căldurose plisate fl. 1.—

Pantaloni noi mai de iarnă călduroși plisați fl. —.95

Stofe din lână de oaie în lățime dupiă, 3 metri pentru un roc, pantaloni și giletă fl. 6.26

Mileniu.

Numai 2 fl. o excelentă

Harmonică de concert

cu 12 clape, acompaniament tremelo și bas, acordat curat melodios, montată fin și trainic, se poate cânta pe ea ori-ce piesă.

Felul I.	Felul II.	Felul III.
fl. 2.—	fl. 4.—	fl. 6.—

Numai fl. 2.—

Următoarele

10 lucruri prețioase

- 1 orologiu de bronz precis umblând,
- 1 țigar spîț de spumă de mare.
- 1 porte-țigare trainic,
- 1 aparat de foc pe vecie,
- 1 cravată de mătășă sau atlas,
- 1 ac pentru cravată cu petri,
- 1 țerusa de nichel cu peniță,
- 1 briciag cu scobitor,
- 1 inel cu petri,
- 1 suvenir din Viena.

Toate aceste obiecte laolaltă costă numai 2 fl.

Deșteaptă-te!

Numai fl. 2.

costă un orologiu de deșteptare bine regulat, executat conform desenului, în dulap splendid de nichel, cu arătător de secundă și cu un clopot deșteptător ce sună foarte frumos, durabil lucrat, umblă și deșteaptă foarte punctual; e netăgăduit cel mai frumos și ieftin orologiu. Prețul scăzut numai fl. 2.— același deșteptător cu arătător mecanic de dată ce funcționează de sine în eternitate fl. 3.

10.000 Saci de bucate

admirabili din tarpauling, buni, groși, tari și bine cusuți, fiecare bucată e îndoit de vrednică fiind de-o trănicio neruinabilă.

Sacii în 2 mărimi diferite:

110 ctm. lungi 46 ctm. lați 95 cr.	120 ctm. lungi 56 ctm. lați 40 cr.
--	--

Fiecare să-și cruțe plumănil și să-și cumpere **pentru fl. 1.50**

- 8 bucăți recușite de fumat:
- 1 pipă de lemn cu scurgere,
 - 1 verge fină potrivită la ea,
 - 1 jăcicău de pele fin,
 - 1 aparat de foc de buzunar, calitate neruinabilă,
 - 1 țitoare de țigări,
 - 1 sipcă de țigarete hig., spumă de mare,
 - 1 excelentă pipă de casă scurtă,
 - 1 vergea pe potrivireală.
- Toate împreună fl. 1.50.

Comandele se execută cu îngrijire și pe lângă rambursă, marfa care nu convine se schimbă, ori se returnează la cerere banii. Adresa:

Export și deposit general a fabricii de țoale și mărfuri de lână
I. FEKETE, Viena, V., Rüdiger-gasse Nr. 113.

ECONOMUL

redactat de I. COSTIN,
preot.

Toamna și pomăritul.

Cultura pomilor este un ram foarte vechiu de economie, care în anii din urmă în multe ținuturi locuite de poporul nostru se află pe calea înaintării. Cu deosebire, unii preoți și învățători cu voință tare și dorul de a răspândi bunăstarea și îndestulirea țeranului, s'au pus pe lucru cu multă sirguință și zel, ca să poată împodobi moșiile cu pomi. Pomii pe lângă aceea că îmbunătățesc pământul, dau și venite destul de frumoase.

Cerința de frunte în pomărit la toată întâmplarea este pământul, care trebuie să fie acomodat sau priincios pentru pomărit. În cultura pomilor, nu hotărăște atâta bunăstarea pământului, ca la grâne. Adese-ori un pământ, de altfel gras și bun pentru grâne, poate fi cel mai rău pentru pomărit, din contră ori-care pământ priincios și bun pentru pomărit se poate folosi și pentru grâne.

Putem folosi ca o regulă în cultivarea pomilor împregiurarea, că pentru pomi clima și pământul acela este mai bun unde ori-care arbore crește cu plăcere și înaintează cu spor. Peste tot putem zice: că moșiile locuite de poporul român cu foarte puțină deosebire sau excepțiune — sunt deplin acomodate pentru pomărit. Dacă totuși sunt numeroase încă comunele cari abia au ceva pomi într'insele și locul acelora este cuprins de plopi, răchiți, acați și alți arbori abia folositori, vina este a celor din fruntea poporului.

Pomăritul este un isvor cu trei foșori cari ne dă venite frumoase: cel dintâiu venit este care îl câștigăm din nutrirea cu poame, căci ne fac bine sănătății; al doilea, când acele le vindem și în urmă îmbunătățirea pământului pentru pomi sporește iarba, adică avem nutreț mai mult. De regulă locurile cultivate cu pomi, unde se ține samă ca aceia să fie plantați în depărtare destul de bine socotită, ca soarele se poată străbate cu razele printre dînșii la pământ, acolo crește ori-care plantă și nutrețul dobândit din pomărit este foarte bun și chiar aromatic, adică are miros plăcut.

Așa fiind în măsura care se lățește cultura s'au plantarea pomilor, tot în aceea se întinde îmbunătățirea pământului. Colinele, dâmburile și fețele din dealurile noastre, sunt tot atâtea livezi foarte acomodate pentru cultura pomilor. Dacă avem locuri unde nu se pot planta pomi, acele sunt cele mai apătoare și rovinoase, din cari puțină parte 'i-se vine poporului nostru, care este în cea mai mare parte așezat în ținuturi muntene mai ridicate.

Toamna este timpul în care economul, după-ce isprăvește cu culesul bucatelor

și roadelor din agrii și sēmēnarea unora sub grânele de toamnă, are timp care-l poate întrebuița cu dobândă, pentru plantarea, curățirea, săparea, retezarea și gunoarea pomilor.

Plantatul se poate face cu pomi sēlbatici cari se adună din păduri și țarini, apoi se plântă în grădina de pomărit, ca să avem subiecte sau pomișori de altoit. Totodată este vremea cea mai bună ca să strămutăm altoi din grădina de pomărit în locul unde voim a ave pomăritul.

Fiecare pom atunci se poate strămuta mai ușor, ca se nu fie expus peririi prin plantare, dacă a încetat se circule s'au să umble sucul prin dînsul.

La plantarea pomilor fiecare pomolog trebuie să știe, cum să pregătească pământul, pomul, și cât de afund să fie acela așezat în pământ. Dacă știe a ține seamă despre aceste împregiurări, atunci poate fi deplin asigurat, că pomul plantat de dînsul are să crească și să rodească foarte curând. Pomii se așează în gropi săpa'e așa de largi, ca dela vîrfurile rădăcinilor să aibă cel puțin încă o palmă de pământ sfărmat. Rădăcinile se rētunzesc curmeziș, ca tăietura să fie cătră pământ. Cât pentru adîncimea în care se pot pune în pământ, ne putem câștiga cunoștințe căutând la felul de pomi cari voim a-i plânta. Așa d. e. prunilor deloc nu le place, dacă sunt plantați prea afund.

Numai puțin se poștește, ca economul să curețe și să rezească toți surceii netrebuincioși de pe trunchiul și crengile pomilor. Cu cât cineva are grije, ca pomii să nu dea hrană decât ramurilor și crengilor mai de lipsă, cu atâta va ave mai multă și mai bună roadă.

Pomii plantați deși, la cari nu poate străbate razele soarelui și căldura, pe lângă aceea că aduc roadă puțină, totodată aceea este și de calitate slabă. Tot așa sîntem și cu singuraticii pomi, cari se lasă ca să crească toate ramurile și crengile în bună și dragă voe. Asemenea pomi pot ave flori foarte multe, nu însă și rod după așteptare.

Toamna este vremea cea mai potrivită când omul sirguincios trebuie să-și rezească și rărească ramurile netrebnice de pe pomi. Sînt multe și zadarnice rămurele în pomi, cari dacă se taie pomii cresc și mai bine, dar' produc și rod mai bun.

Se mai află pe pomi un fel de rugină s'au mușchiu, care asemenea este o necurățenie foarte stricacioasă. Acesta este cel mai plăcut cuib de a se așeza în dînsul o mulțime de omide și insecte, cari dacă nu se strică ori nu se nimicesc, din dînsul es omidele, cari ne amenință cu stricarea totală a recoaltei. Deci îndată-ce s'a curățit prin rețezare crengile și ramurii nefolositori dintr'un pom, să se curățe și rugina s'au mușchiul de pe dînsul.

Dacă nu are cineva răzușe, s'au perie anumită pentru împlinirea acestei lucrări, bine este dacă asemenea pomi ruginoși cu scoarță crepată și mușchioasă se văruesc cu var mestecat cu zamă de gunoiu și puțină peatră vinetă, care curăță mușchiul și rugina, dar' totodată ucide mulțimea ouălor de vermi.

Unde pomii se află în țelină s'au în loc cosit, ear' nu în holda de arat, acolo trebuie a săpa pe lângă dînșii după-cum sînt de mari într'un cerc de 1—3 metri, dela trunchiul pomului giur-impregiur și într'o adîncime până să ved rădăcinile. Apoi după-cum este pământul mai bun ori mai slab, se pune la rădăcina pomilor gunoiu mai puțin ori mai mult. De regulă gunoiul trebuie să fie așa cam de jumătate putred, totodată să mestecă bine cu pământul sau să sfărîmă cât se poate de mărunt pe rădăcini. Nu se poate folosi gunoiu mai proaspēt și plin de paie sau gunoaie, nici nu se poate lăsa grămădit mai mult laolaltă, căci foarte ușor se pot încuibă șoarecii în dînsul. Încuibându-se șoarecii, aceia fac mare stricăciune în rădăcinile pomilor.

Pe lângă pomii așa săpați și pământul măruntit în primăvara viitoare se samēnă iarba ca să rēsără mai multă și mai iute, după semēnat pământul se greblează. Pentru semēnat se folosește flori de fēn sau strohul, care se adună din fēnașele de țarini.

Pășunatul de toamnă.

Pe lângă toate, că pășune bună li-se deschide vitelor, îndată după culesul țarinilor și avēnd nutrirea bună se ingrașe, totuși economul trebuie să aibă grije de mai multe împregiurări.

Este foarte bine știut, că primăvara și toamna suferă vitele mai de multe boale. Schimbarea temperaturii sau vremii are foarte mare înfrință nu numai asupra oamenilor, dar' chiar și asupra animalelor.

De aceea economul trebuie să aibă 'nainte de toate grije, când, cum și între care împregiurări dă vitele la pășune. Dacă aerul este atât de rēcit, că în zorii dimineților țarinile sînt brumate, atunci nu este bine a scoate vitele din grajdurile calde la pășune, decât dacă a rēsărit soarele și s'a luat bruma și căldura cuprinde locul frigului.

Adică nu este sănētos a scoate vitele din grajdurile cale la frigul de dimineața, ci trebuie lăsate mai bine în grajd și ajutate acolo cu puțină mîncare, decât să fie bolnăvite.

Și de altcum este lucru adevărit, că pășunea odată brumată foarte puțină parte nutritoare mai conține în sine. Așa fiind, chiar și vitele mai mult se scot la pășune pentru a mai perde vremea, după-cum este îndatinat a zice țeranul, decât cu scop ca să fie hrănite.

Din momentul ce pășunea a fost brumată nu mai este potrivit câmpul pentru vite și dacă totuși se mai scot, aceasta se face mai mult ca să nu petreacă zile întregi lângă iesle.

De regulă iarba de toamnă și primăvară este crudă, și așa este foarte bine dacă li-se dă acelora nutrețuri mai sățioase.

Nu se pofteste ca să fie frunte de bune, ci mai mult ca vitele să aibă rumegătură, care mestecându-se cu iarba, împedecă scursorile sau cufureala.

Deci cele mai multe fênuri cotoaroase și mohoare, adecă cositurile după-ce s'a secerat grânele, în cari se află chiar și unele cotoare de paie, se întrebunțează cu folos: primăvara și toamna.

Mai ales economul sîrguincios, care își adună tot felul de nutrețuri, le uscă și păstrează, apoi le dă vitelor, după-ce le stropește cu murătoare. Sarea topită în apă, folosindu-se pentru stropirea fênurilor mai slabe le tocmește astfel că vitele le mistuesc cu plăcere. Prin întrebunțarea acestora pe lângă aceea ca să cruțe mult nutreț, tot-odată sînt și foarte sănătoase.

Spre marea pagubă a economiei de vite cea mai mare greșală se face toamna, dacă vitele și cu deosebire cele tinere, sînt scoase la pășune în timp de ploaie. Nimic nu poate strica și împedeca creșterea vitelor ca împregiurarea aceasta.

Pășunatul pe vreme ploioasă are două scăderi mari: adecă atunci se bolnăvesc și pier multe vite, de altă parte multe se umplu de păduchi.

Pot avea acelea pășunea cea mai bună, tot așa și grije, dacă odată se încuibă în dinsele aceste insecte și trec în iarnă cu ele perd din frumseță. Mai ales vițeii sînt foarte primejduiți, căci odată ajunși în rău nu se mai pot scoate chiar pe lângă cea mai bună îngrijire.

Deci, economii, cari se deprind cu prăsirea vitelor, trebuie să fie cu multă băgare de seamă, ca să încungiure ori-ce vreme nepriincioasă și urită, care ar putea sporî răul.

Dacă economul ar băga seamă, că vitele sale la pășune fiind și s'a umplut de păduchi, trebuie să le scape cu ori-ce preț înainte de ce le-ar așeza pentru iernat în grajd.

Economii cari se deprind anume cu prăsirea vitelor, se pun și tund pîrul de pe dinsele toamna când le bagă în grajd pentru iernat și primăvara când sînt scoase pentru pășune. Spre acest scop întrebunțează chiar foarfece anume gătite.

După-ce s'a tuns pîrul, se ung vitele păduchioase cu unsoare pentru stropirea acestora. Dacă ungerea aceasta se repetează de două trei-ori, în cele mai multe rînduri se strîpesc deplin.

Recomandăm economilor noștri, că în vremuri de ploaie, de brumă și în

frig să nu scoată vitele la pășune, căci în loc de spor această lăcomie poate aduce boale.

Sporirea nutrețului.

De câțiva ani încoace umblînd vreme mult schimbăcioasă, și secetă chiar primăvara, când ar trebui să răsără iarba mai deasă, a făcut ca să fie nutrețul foarte cercat și bine plătit.

Economii noștri, pe lângă toată grija ce trebuie de altcum să aibă când vitele se nutresc din iesle, ca se nu să prădeze nutrețul, totuși abia au putut scoate în primăvară la iarba verde vite de Doamne ajută. Așa în primăvara acestui an, numeroși economii au trebuit să cumpere fên foarte scump, ca să poată ține vitele. Și cari le-a putut și a voit să le țină pentru prăsilă, din lipsa nutririi slabe au fost atât de rău hrănite, încât li-se putea numera coastele. În această stare scoase în tîrg, abia se mai află cineva ca să se uite la dinsele, ca să fie cumpărate nici vorbă, căci cine va cumpăra pentru măcelărie și consumie numai pele și oase?

Pe lângă toate aceste îngrijirea vitelor, fie fost vita cât de reu iernată, dacă socotim nutrețul ce s'a consumat, de două-ori a prețuit mai mult ca însași vita. Deci este adevărit mai presus de toată îndoiala, că fiind nutrețul scump, prețul vitelor scade, deși ca se fie proporție dreaptă ar trebui ca vitele încă să fie scumpe.

Economul în asemenea împregiurări să aibă în vedere un lucru. Toate vitele cari nu voește a le păstra de prăsilă să le vîndă îndată toamna, după-ce s'a mai întocmit și îngrășat în pășunile de toamnă. Mai înțelept lucru este a intra în iarnă cu vite puține, ca să ajungă nutrețul, ba să se poată chiar vinde o parte din dînsul, decât să fie economul cu vite silit a-și cumpăra nutreț. În asemenea împregiurări nu că ar putea ave economul dobîndă după multa sa osteneală, ci *hotărît* perde.

Numai așa poate ave economul dobîndă din prăsirea vitelor, dacă acele le poate nutri ieftin, și totuși bine. De aceea trebuie se caute mereu nutrețuri, cari nu sînt atât de bune și prețioase; dar' totuși sporesc hrana.

Cu deosebire unde pomăritul se cultivă pe întinderi mai mari, economul are un adaos foarte bun de nutreț, de cari încă nu s'au îndatinat a se folosi economii noștri. Aceste sînt frunzele de pomi. Mai ales frunzele de: cireși, vișini, pruni, meri, peri sînt foarte bune și se pot întrebunța ca ori-care alt nutreț.

S'a îndatinat în unele ținuturi a aduna muguri și ramuri de stejari, loză și alte tufșuri pentru hrănirea caprelor și oilor; dar' frunzele de pomi abia ici-colea le folosește câte un econom mai sîrguincios.

Că frunzele de pomi sînt bune și că se pot întrebunța, însuși vitele dau dovada trebuincioasă. Așa cine a petrecut cu grije și luare aminte a putut vedea, că lăsate fiind în grădina de pomărit, mai ales frunzele de cireși și vișini le mănîncă cu plăcere.

Acum dacă chiar și atunci se nutresc cu frunză, când de altminterlea mai află și iarba de păscut, mai presus de toată îndoiala vor mîncă mai bine frunzele din iesle.

Deci nu-î rămîne alta economului, care are în grădina sa pomi, decât să se pună la lucru cu sîrguință și se grebleze apoi se uște frunzele de pomi și să le așeze în podurile grajdului, de unde la vremea sa, să poate folosi.

Frunzele pot fi greblate cam peste toată grădina, chiar dacă s'ar amesteca unele cari nu le convin vitelor ca să le mănînce, cari dacă rămîn în iesle se scot și se folosesc de așternut.

Cerința de frunte în adunarea și păstrarea frunzelor de nutreț este, ca acelea să fie uscate foarte bine, nu cumva punându-se peste olaltă să se mucezească ori să se putrezească.

Când se folosesc pentru hrană, trebuie așa întocmit rîndul nutririi, ca frunzele să li-se dee de seara vitelor, că apoi dinsele să aleagă din acelea atâtea și cari le vor plăcea; ear' restul se folosește pentru așternut. Avînd economul frunze, cruță nutrețul celalalt, apoi după prețurile cum va fi și în iarna aceasta fênul, dela toată maja metrică de frunze rămîne una de fên, care vînzîndu-se aduce câte 2—4 fl.

Economia la noi.*)

Am cetit cele scrise în nr. 36 și 37 despre economia câmpului la poporul român și m'am bucurat, că avem și noi privilegiu a ceti despre aceste lucruri. De-ar da Dumnezeu ca cei chemați prin toate foile românești să împărtășească poporului atari învățături, avînd noi de tot lipsă de ele și sîntem setoși de atari lucruri.

Vremile schimbate spre rău, trebuințele noastre, cari voim a eși din întunecimea trecutului, sînt astăzi mari, dările grele și venitul din agoniseala noastră e puțin și deci vrînd-nevrînd trebuie să ne năzuim a ne sporî venitele, cu sila trebuie să ne facem harnici. Dar' nu numai de silă, ci este vreme să arătăm și noi voință tare de a înainta și a nu ne lăsa înapoi altor neamuri.

Despre câte se zic în cele scrise de domnul I. Costin, nu am a-î răspunde multe decât, că se vede, că cu cruțare a vrut să fie cătră popor și a încungiurat a-l atinge cu lucruri, cari poate nu sînt plăcute. Ei dar' adevărul înainte de

*) Asupra celor zise în acest articol vom reveni.
I. Costin.

toate și deci excuzarea, că în trecut poporul a fost asuprit foarte de starea iobăgiei până la 1848, s'ar putea zice: adevărat, dar' fost-au asuprite și alte popoare tot ca noi, de ce dar' acele astăzi totuși au economie de frunte și stare bună pe lângă noi. D'apoi ca desrobindu-se poporul prin 1848, prea mult timp 'i-a trebuit să se vadă stăpân pe moșia lui, să o prețuească și să o folosească după trebuință. Da vine întrebarea ca acum, acuși 50 ani de atunci, îndreptatune-am după o trebuință și vedere luminată? S'ar putea zice nu! Și de ce nu? Domnul Costin spune, că ne este de lipsă luminare spre aceasta după școale, cărți și învățături dela oameni cu carte. Adevăr că ne trebuie și astăzi, dar' mai mult ne-a lipsit nouă o voință tare, o pătrundere a noastră singuri, o pornire care prin anii 1870—1880 barem puteam să o așteptăm dela fruntașii poporului preoți, învățatori și alți cărturari, dar' n'au fost.

E greu a spune adevărul, dar' n'ai ce face, trebuie să o spunem înainte de ce e târziu.

Părțile ardelenne poate că nu au avut multe de dorit, dar' cine cunoaște părțile bănățene, locurile cele frumoase și bune, apoi cine cunoaște părțile ungurene, ale Orăzii-mari în parte mare ale Aradului și ale Chișineului, poate vedea ce nemăsurata pagubă ni-s'a făcut de 25—30 ani încoace pentru neluminata trezie, ușuroasa trândăvie a noastră. Poate că sute de ani va aștepta înzadar poporul ocaziunea de a tocni la loc ce-am pierdut. Câmpurile cele bogate în rodire, fânețele, grădinile și dealurile cele prețioase, cari au trecut dela noi din lipsa hărniciei noastre, cu greu le vom mai aduce la noi.

Las că dl Costin ne spune bunăta-tea comasării pământului și retace partea rea a ei, care astăzi după atâtea comasări o vedem mai ales de când a scăzut prețul bucatelor; domnul Costin nu amintește, că la pământul comasat trebuie și multă hărnicie a-l ținea, că e tare lăcomos și se știe, că unde s'a comasat, acolo a trecut mai iute la alte neamuri.

Nu iobăgia și nu necomasarea și nu într'atâta lipsa de învățături școlare au dus părțile bănățene și ungurene la starea noastră rea de astăzi, ci letargia, ușurătatea și nehărnicia noastră. Un om harnic și voinic, atâta prețuește cât o moșiută și o moșiută negrijită în mâna unui om netrebnic, astăzi nu plătește nimic, că în 2—5 ani ese dela el și trece la altul nefiind harnic de ea, la ce e destul numai contribuția să nu o solvească.

Mai zic deci odată, voința noastră tare de a fi alătura cu neamurile celorlalte, pornirea luminată a ne scutura de întunerecul din trecut și dorința de a trăi și noi mai omenește, acestea ne va face economi buni. Să nu întârziem însă,

până-ce mai avem loc unde să încheiem, să lucrăm mai departe, căci altcum ni-se va lua și privilegiul de a încerca măcar.

Mijloacele sânt: lucrul, trezia și cumpătul bun. Să lucrăm deci fraților români, nu de silă, nu de frică, de foame și frigul ce ne poate prăpădi, ci din inima cea bună, nobilă și din mintea cea luminată, căci numai lucru te face fericit și numai nelucrarea te bagă în păcate și rele. Să fim trezi în toți pașii noștri, că numai atunci nu potignești la o parte — poate rea, dacă ești treaz, spre ce scop luminează-te prin cetire și școală, și nu te mai uita astăzi la școală ca înainte cu 40—50 ani, că era numai pentru oarecare podoabă a familiei, că acolo învăța a ceti și a cânta, ci caută la școală ca la un loc de unde poți învăța cum să faci, ca lucrând să poți trăi ca un om cinstit și fericit.

Fii cu cumpăt bun, că acesta îl vezi și la animale, vita singură știe de ce se ferească și ce-i este ei spre rău, d'apoi omul, făptura cea după chipul și asemănarea lui Dumnezeu se nu știe? A te băga în iarnă cu casa descoperită, cu 2—3 vici de bucate și fără lemne de foc, nu se știe că e rău? A te îmbăta, a te băga în procese și datorii poate fi bine? Nu! Gândesc că acestea ar fi baza la economia noastră și punctul de plecare. Celălalte să urmeze apoi și cu mult mai apoi... căci noi nu sântem astăzi pe drum oblu mergând, ci stăm rătăciți în noroiu pe o potecă și de-aci avem mai nainte a ne scăpa.

Arad, 26 Octomvrie 1895.

Unul din popor.

Nr. 6970 Plen. 1895.

Pentru meseriașii români. CONCURS.

Pentru conferirea stipendiilor și ajutoarelor, ce sânt a se vota pe anul 1896 din fundațiunea „Andronic“:

I. Pentru învățăcei de ori-ce meserie.

II. Pentru sodali, cari s'au eliberat în decursul anului 1895.

III. Pentru sodali, cari petrecând cel puțin 6 ani consecuenți la meseria lor, au dat dovezi despre dexteritatea, hărnicia și capacitatea de a deveni măiestri, prin aceasta se escrie concurs pe lângă următoarele condițiuni:

Toți, cari voesc a concura la stipendii și ajutoare au să producă în general:

1. Carte de botez.
2. Atestat comunal despre averea proprie și a părinților.
3. Atestat familiar dela parochul locului despre familia părinților concurentului, și fiind acesta căsătorit și despre familia dînsului; în atestat are să se indico și aceea, că în familie câți copii sânt minoreni, câți frecventează școala și câți se mai află la vr'o meserie?

4. Concurenții pot fi numai *Români greco-orientali, născuți în archidieceasă.*

I. Învățăcei.

- a) Că au implinit anul al 12-lea al etății.
- b) Că au cercetat cu succes bun, cel puțin școala poporală.
- c) că au încheiat contract cu măiestrul și că contractul s'a înregistrat în condica autorității industriale (la pretor ori magistrat) Contractul este a se alătura la concurs în original sau copie autentică.

II. Sodalii.

- a) Că au terminat periodul de învățură în decursul anului 1895, ceea-ce vor dovedi prin atestatul autorității industriale (§. 67. art. de lege XVII. din anul 1884).
- b) că au purtare bună și fac spor mulțumitor în meserie, aceasta o vor dovedi prin atestatul măiestrului eventual cu cartea de lucru.
- c) Să arete prin atestat dela măiestru, ce cunoștință de limbi mai au.
- d) Aparținând eventual ca membrii la vre-o reuniune de meseriași, să o dovedească aceasta prin atestatul dela respectiva reuniune.

III. Sodalii, cari sânt în condițiuni de a deveni măiestrii.

- a) Să aibă certificatul de măiestru.
- b) Să fi lucrat cel puțin 6 ani consecutivi ca calfe, ceea-ce o vor dovedi cu atestatele dela măiestri, la cari au lucrat eventual cu cartea de lucru.
- c) În cerere să arete anume unde voesc a se așeza ca măiestri, ce fel de mijloace în bani mai au pentru a-și începe meseria pe socoteala lor? În fine pot produce și alte documente recomandătoare.

Dela toți concurenții de ori-ce categorie se recere, ca *cererile să fie scrise și subscrise cu mâna lor proprie*, și adresate Consistorului archidieceșan greco-oriental în Sibiu, să le înainteze aici cel mai târziu **până la 31 Decemvrie 1895 stilul vechiu.**

Cererile înaintate după acest termin nu se vor lua în considerare.

Sibiu, din ședința plenară a consistorului archidieceșan, ținută la 2/14 Octomvrie 1895.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 157. Am avut un unchiu, frate cu mama, care în 1848 ca soldat pe vremea revoluției s'a prăpădit. Acesta are o ereditate de 1000 fl., dar' n'are alți moștenitori decât noi nepoții de frați. Noi am voi să deschidem cale pentru moștenirea averii fiind-că nimenea nu știe unde se află dînsul, deci ne rugăm a ni-se spune ce este de făcut?

Tievonul-mic 1895.

T. Angel.

Răspuns. Mergeți la notarul public regesc, spuneți aceluia afacerea, dînsul va pune în lucrare afacerea de moștenire.

Întrebarea 158. Fiind eu faur care stau în lucru, în atelierul unui măiestru ca calfă, câtă dare trebuie să plătesc, dacă n'am fost asentat la miliție? și câtă vreme?

Nadrag

Ioan Popovici.

Răspuns. Fiindcă lucrî în atelier ca calfă, trebuie se plătești 4 fl. dare militară în tot anul. Vremea este statorită atâta cât ar trebui să țină anii de serviciul militar, adecă 12, deci după-ce ai trecut de 33 ani plățirea înceată.

Monografia economică-culturală

a comunei

Gurariului.

Scrisă de Ioachim Muntean, preot.

(Urmare).

Dintre Sibii isvoresc pâraiele: „Păreul Leucii“, al „Peșterii“, al „Comenzii“, al „Grădinii“, apoi „Valea Purcarului“, „Păreul Tomnatecului“ și „Păreul Laptelui“. Acest din urmă isvoarește în „Poenița“, un loc plăcut și bun de popas la eșitul și pogoritul din munți. Aci se află casa pădurarilor construită din lemn cu 3 încăperi, dintre cari una pentru oaspeți mai aleși; ear' lângă ea grădina de plantațiune.

Dela „Pisc“ pe „Riul-cel-mare“ în sus, cale ca de $\frac{1}{2}$ cias (cam vre-o 2 kilometri), unde „Păreul Comenzii“ se varsă în riu, ni-se înfățișează o privescătoare uimitoare. Alvia riului adecă se strîmță aci așa, încât cu anevoie îți este să te străcori cu piciorul pe alătura peste zghiaburi și țancuri, deasupra cărora se ridică ca 2 păreți față în față dealurile dimpregiur cu coastele lăr înalte și prețepișe. Riul strîmtorat pare că geme și cu un vuiet asurzitor își asvêrle undele sale spumoase de deasupra unei stânci, dela 9—10 metri înălțime, în prăpastie formând astfel o frumoasă căzătură, cascadă sau cataract. Locul acesta, adecă strîmtoarea se numește: „Cheie“ sau „Cheia Pampului“. Despre ea se face pomenire și în cărți.

În anul 1889, cu privilegiul plutirii lemnelor din tăietură, 4 oameni și-au pierdut aci vieța, anume: Petru Russu, Dumitru Popa, Petru Florea și Tilianul Martini.

În legătură cu „Între Sibiiile“ stau munții. Munți are comuna noastră 5: Măgura, Foltea, Găujoara, numită „mare“, în osebite de a Cristianului, apoi Cindrelul și Niculeștii.

Mai aproape de „Între Sibiiile“ și mărginașe cu ele e „Măgura“ cu făget și brădet și cu bună pășune de vite. Întreaga Măgura e de 1151 jug. și 1500 \square° , măsurată toată ca pădure.

Din Măgura se scurg în „Riul-cel-mare“: „Păreul Măgurii“, al „Pescarilor“, al „Căsoii“ și „Păreul popi Ioan“; ear' în „Riul-cel-mic“ se scurg: „Păreul Ciuciurlii“ și „Păreul Crîșmii“.

Muntele „Foltea“ se ridică la o înălțime de 1975 metri. Are pădure frumoasă de brad în întindere de 1158 jug. și 1400 \square° , apoi 253 jug. și 800 \square° loc de pășune bună de oi; ear' 25 jug. sînt socotite ca loc neroditor.

Din „Foltea“ isvoarește „Riul-cel-mic“. Acesta în curgerea sa pe teritorul „Foltii“ mai cuprinde în sine: „Isvorul Micilor“ și „Păreul-mare“; ear' în „Riul-cel-mare“ se varsă, isvorînd și curgînd tot de pe teritorul lui: „Isvorul Foltii“.

„Găujoara“ are pădure frumoasă numai de brad pe o întindere de 642 jug. și 800 \square° loc de pășune de oi cam în aceeași întindere, adecă

653 jug. și 600 \square° ; ear' loc neroditor numai 15 jug.

Virtul „Găujoarei“ se ridică la o înălțime de 2060 metri. Sub el, ca în fundul unei clădiri se află „Iezerul-cel-mic“ avînd 1765 metri deasupra mării, o baltă liniștită cu apă limpede, din care curge „Isvorul Găujoarei“, un ram al „Riului-cel-mare“.

Muntele „Cindrel“ e îmbrăcat cu pădure frumoasă de brad luată la măsurat în 2 pâlcuri, cu totul 509 jug. și 900 \square° și are încă odată pe atîta loc de pășune, adecă 1189 jug. și 1200 \square° .

Din pricina poziției lui mai înalte, iarba pe vîrf dă de obicei ceva mai târziu, ca în ceialalți munți; dar' e mănoasă. Cindrelul e deci bun de pășune, mai ales de miei.

El se mărginește cu muntele „Frumoasa“, care e proprietatea comunei Tilișca; dar' e mai înalt ca ea cu 92 metri; căci se ridică cu vîrfurile la 2248 metri înălțime. Între munții Gurinilor, ba și în împregiurime chiar, Cindrelul are piscul cel mai înalt.

Pe culmea muntelui „Foltea“, pe o parte din „Găujoara“ și din „Cindrel“ duce plaiul dela vama din „Duși“ (1445 metri înălțime) spre „Peatra albă“ (1584 m.) în România. Plaiul acesta formează totodată și granița între munții noștri și ai erarului. „Riul-cel-mare“ sau „Țibinul“ se alcătuește din mai multe isvoare. Ca ramul de căpetenie al lui este a se privi: „Isvorul Cindrelului“, în care se varsă tot de pe teritorul muntelui „Cindrel“, isvorul numit „Isvorul surupeții“. Isvorul „Cindrelului“ își are însă obîrșia în „Iezerul-cel-mare“ s'au al „Cindrelului“.

Sub culmea „Cindrelului“, la 1992 metri înălțime deasupra luciului mării, sau cu 256 metri mai jos ca vîrfurile, în regiunea aromaticului (bine mirositorului) „bujor de munte“, ca într'un căzan urieș împrejmuț de coastele muntelui, se extinde cu o suprafață de 7 jug. și 600 \square° a oglindei slabe: „Iezerul-cel-mare“.

Acest lac de munte, sau ochiu de mare, cum se mai numesc iezêrile, este adîncit între dealuri înalte, coștiloase și țancoase, cari îl încungiuță ca cu un brâu lat până în nemijlocita apropiere de țermuri.

Mai ales în partea de din sus păretele e așa de prăpăstios, încât nici mieilor nu le îngăduie umblarea pe lângă lac. În partea dimpotrivă, înspre Meazănoapte e întors cu deschizătura ca cu o gură spre regiunea brădetului. E de însemnat, că pe vîrfurile munților brădetul încetează și se începe șneapănul și jipul; ear' dela un loc în sus se curmă și aceste tufișuri.

Pe culmea largă a „Frumoasei din grui“, — cea „din părau“ se află ceva mai jos spre „Peatra albă“, — și pe piscul „Cindrelului“ mulțimea de rovine ne dă să înțelegem, că vegetațiunea (creșterea plantelor) e în scădere. Apa din „Iezer“ bate cam vineție și fiind și moale, ceva cam sărată, nu e bună de beut, până nu mai curge puțin pe

isvor. Asupra „Iezerului“ fantasia (închipuirea) cea vie a poporului a născocit multe basme și povești. Se zice între altele, că el n'ar avea fund; fiindcă nici cu funii încărcate pe 12 cai inginerii, cari se încercară să-i măsore adîncimea, n'ar fi dat de fund și că ar sta deci în legătură cu marea; de-oare-ce s'ar fi văzut oare-cînd plutind deasupra lui lemne rupte, ca rămășițe dintr'o corabie.

Se mai crede, că în adîncimile lui s'ar ține un bălaur ori șolomonar, care produce vremurile grele sau tempestățile; de aceea mai ales ciobanii, cari pascîndu-și turmele în apropiere, au dese privilegii să vadă, cum într'o clipă se ridică vrtejuri de nuor din căldarea lui, nu prea îndrăsnesc să arunce așa numai din sburdălnicie petri în „Iezer“, ca să nu și facă „din voe, nevoie“.

Între munții noștri cel mai mare e „Niculeștii“; el numără 1789 jug. și 1200 \square° pădure, în cea mai mare parte de brad și numai puțină de fag, apoi 347 jug. 100 \square° loc de pășune de oi; ear' 30 jug. e luat la măsurătoare ca loc neroditor. Înălțimea acestui munte e de 2039 metri. Din „Niculești“ se varsă în „Riul-cel-mare“: „Isvorul Niculeștilor-cel-mic“ și „Isvorul Niculeștilor-cel-mare“; acest din urmă se alcătuește din: „Isvorul sêc“, din „Isvorul Coștesii“, din „Isvorul Beșineului“ și din „Isvorul măciucii“.

La gura „Isvorului Foltii“ în „Riul-cel-mare“ între „Foltea“ și „Niculești“ se află un zghiab mare și rotund, înalt de 30—35 metri și prelungit la vîrf, din care a crescut cu timpul un brad, acum bine dezvoltat, dîndu-i astfel înfățișarea unui turn cu cruce.

Acest monument firesc, numit de oameni: „Biserica“, este așezat chiar în calea „Riului“ și-i silește în chipu acesta la o întorsătură admirabilă (frumoasă).

Mărimea hotarului.

Întreg hotarul comunei constă din: 16.267 jug. 346 \square° . Din complexul acesta, pămînt neroditor sînt 482 jug. 186 \square° , ear' pămînt roditor 15.785 jug. 160 \square° .

Din pămîntul roditor cade:

pe grădini	95 jug.	1508 \square°
pe arături	910 „	446 „
pe fênațe peste tot	1274 „	190 „
pe pășune „ „	3845 „	454 „
și pe păduri „ „	9659 „	762 „

15. Căile de hotar pe munți.

Ca mijloace de înlesnire la exploatarea (folosirea) pădurilor, s'au făcut încă din vechime anumite drumuri și căi, cari susțin legătura de lipsă dintre munți și joagările dela munte cu comuna.

Eată-le:

1. Drumul din „Intravilan“ până la „Curmătura Foltii“.
2. Călea „Între-Sibiiile“ până la joagările „Crăciunesii“.
3. Călea din Măgură până la joagările „Măgurii“.

(Va urma)